

SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Periódico de la Colectividad Yugoslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

NAROČNINA:

Za vse ameriške države in za celo leto \$ arg. 7.—; za pol leta \$ arg. 4.—

Dirección y Administración: GRAL. OSSAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Es. Aires.

AÑO (Leto) XIII.

BUENOS AIRES, 3 DE JULIO (JULIJA) DE 1942

Núm. (Štev.) 25

1816 - 1942
9 DE JULIO

Argentina bo proslavljala v četrtek 9. julija, novo obletnico svoje neodvisnosti, ki jo je leta 1816 proglasil tucumanski kongres.

Pred nedavnim, povodom obletnice majniške revolucije, smo videli, kako je prišlo v Buenos Airesu do upora proti Špancem, ki so v tistih časih ukazovali v teh krajih ter jih na vso moč izkoriščali. Pobudo in pogum za upor sta bila dala "criollos" ponesrečena vpada Angležev v dežele ob La Plati, leta 1806 in 1807. Ker je bila Španija sklenila leta 1806. zvezo s Francijo, ki je bila takrat v vojni z Anglijo, so Angleži skušali izkoristiti priliko, da bi se polastili španskih kolonij v Južni Ameriki. Menili so, da bo poselek lahek ter se zato niso z zadostno vneto pripravili na ekspedicijo. In res bi ne bili imeli težkega opravila, da je bila usoda Buenos Airesa prepričana zgolj korajži Špancev, ki so se ob tisti priliki, s podkraljem Sobremontejem na čelu, tako prestrašili bližajočih se angleških ladij, da so se brž umaknili v notranost sedanje republike. Organiziral pa je bil odpor francoski pomorski častnik Jakob Liniers, ki je bil v službi Španije, in res mu je uspelo obkraj zavrniti Angleže, ki so končno opustili namero, da bi zasedli tukajšnjo zemljo.

To je bila priprava za revolucijo, ki je potem res izbruhnila 25. maja 1810 in potem katere so "criollos" privratarji prišli do svoje, domače vlade. Gibanje za popolno osamosvojitve dežel ob La Plati se je tedaj začelo z vso silo in Liniers kateri se je temu gibanju tudi z drožjem skušal upreti, je bil, po več porazih, zajet in ustreljen v cordobskem kraju Cabeza de Tigre. Zgledu Buenosairesčanov je naslednjega leta sledil tudi Paraguay, kjer se je ljudstvo uprlo in španskega guvernerja prepodilo, nakar so Španci, po raznih manjših bitkah, bili končno poraženi pri Tucumanu (24. septembra 1812) in pri Salti (21. februarja 1813) ter so bile s tem vse laplatske dežele očiščene španskega vojaštva.

Po odločilni bitki pri Salti se je sestala ustavodajna skupščina, ki je imela dati osvobodilno deželam ustavo. Kmalu pa se je izkazalo, da obstojajo med provincami in Buenos Airesom velika nasprotstva; do čim je Buenos Aires na vsak način hotel izsiliti centralistično ureditev države, so province tako ureditev odklanjale in zahtevale svojo avtonomijo. Provincialni "gauchos" in buenosaireski "porteños" so se kregali med seboj in s tem omogočili Špancem, da so v Peruju in v Chileju spet prišli do sapa in začeli ogrožati "Združene pokrajine" (kakor se je tedaj imenovala sedanja Argentina); tudi takozvana "Banda Oriental" (sedanji Urugvaj) se je v tistem času odcepila.

V akšnih težkih prilikah, ko je v notranosti vladala nesloga ter je od zunaj prežal nasprotnik na priliko za napad, ki naj bi uničil mlado samostojnost Združenih pokrajin, se je v Tucumánu sestala nov kongres, ki je 9. julija 1816 proglasil neodvisnost.

Temeljni kamen za novo državo, v katero je usoda zanesla tudi nas, jugoslovanske izseljence, je bil s tem postavljen; na njem se je začela zidati velika republika, ki je danes v polnem razvoju in ki ji tudi mi, ob tej novi obletnici njene neodvisnosti, želimo najlepšo bodočnost!

Kaj išče Serrano Suñer

Se vedno ni pojasnjeno ozadje potovanja španskega predstavnika v Rim, dasiravno je vsakemu jasno, da na uro ni šel gledat. Opazovalcu politične napetosti, ki vlada med Francijo in Italijo in odnosi med Lavalom in Nemčijo, pa kažejo v kateri smeri je treba razlagati Serrano Suñerjev obisk v Rim, kamor ga je pot vodila skozi Francijo in tudi nazaj je šel po isti poti — ne le slučajno, prav gotovo.

Laval je izigral Mussolinija. Z obljubo delavev Hitlerju je dosegel zagotovilo Hitlerjevo, da ne bo podpiral italijanskih zahtev po francoskih deželah, ki jih zahteva Italija. Ta zadnji dogodek je odločilno uplival na uspeh španskega obiska v Rim.

Španija je, kot sodijo poznavalci položaja, predložila idejo "latinskega bloka". Suñer je prevzel nalogo, da posreduje med Francijo in Italijo in doseže ustvaritve skupne zveze teh treh držav, v katero bi vključili tudi Romunijo.

To z Romunijo je pa spet poglavje zase, ker ima svoj vzrok na naših tleh. Ker Mussolini Hitlerju ne more več zaupati, mora iskati drugih pomočnikov. Kakor ne ve kako bi Francozom izpulil Korziko in drugo, tako je tudi v zadregi, kaj bo, če bodo res Ogrji stegnili svoje roke do Jadrana in se vsedli na Reko... In kdo ve kakšne načrte ima Hitler s Trstom? Tako se je Mussolini domislil Romunije, neznanega prijatelja latinske krvi, kateri pa ima neprijetne spore s svojim neljubim sosedom, to je Romunija, ki je v laseh z Ogrji, ki so vedno nevarne tekmece Italiji na Jadranu, Hitlerju pa točasno koristna igrača, s katero straši Mussolinija, da naj bo kar priden, da na naj mu le še kaj karonov pošlje, če ne bo pa Ogrje poslal na Jadransko morje...

Tako je Mussolini poskusil potom Španije organizirati — "latinski blok". Toda njegove zahteve proti Franciji so za Francoze ponižujoče in nesprejemljive.

Serrano Suñer je šel v Rim poln upanja, da bo izgladil napetost med Francozi in Italijani. Toda Laval je prehitel s svojo ponudbo francoskih delavev Nemcem in tako so vsi obiskgi Suñerjevi ostali jalov poskus. Sestal se je v Rimu z zastopniki vseh prizadetih držav, toda, kar so skuhali, vse so tudi pojedli. Ničesar ni ostalo za tolažbo Mussoliniju pa tudi za Španijo ne bo iz vsega tega nič dalekosežnega, dasiravno imajo Španci že nekaj let v glavi idejo "latinskega bloka", pa ga še ni in ga še dolgo ne bo. Edino, kar bo mogel Suñer pokazati je ureditev računov, ki jih imajo Španci z Mussolinijem, ki so precej visoki in je bil razgovor o tem, kako poplačati Italiji, kar je Španija dolžna iz zadnje civilne vojne.

Podmorska vojska v Baltiku

Kakor je za Angleže bitne važnosti, boj proti podmornicam na širnih svetovnih oceanih, tako dela Nemcem sive lase podmorska vojna v bolj tesnih morjih njihovega območja, v katerih mrgole številne podmornice in odvirajo promet. Tako vemo, da je bil glavni vzrok, da niso mogli osvojiti Sebastopola prav njihova slabost na Črnem morju, kjer kljub njihovim brezupnim poskusom in neštetim napadom na rusko brodogradništvo nikakor ne morejo doseči oblasti.

Drugo ranljivo mesto nemške mornarice je Severno morje, skozi katero vodi morská pot iz Amerike v Murmansk. Tam so Nemcem ruske

podmornice v zvezi z angleškimi poglale na dno morja že kakih 300.000 ton ladij in kdo ve koliko mož in orožja.

Posebno nevšečna pa je za Nemce nadloga podmornikov v Baltiskem morju, skozi katero gre dovoz vojnih potrebščin na Finsko in petrogradsko fronto. Tam skozi teče tudi dovoz železne rude iz Švedske. V zadnjem času pa se je delavnost podmornic tako povečala, da je v Baltiku ustavljen ves osebni promet. Poročevalec piše iz Švedske, da je potoval iz Danske na Švedsko. Tam je vozil vse do poslednjih dni reden vlak, ki so ga zapeljali na brod (ferry-boat) in je tako šlo kar ravno čez morje na Švedsko. Ko je bil oni dan brod že na poti, je bil pozvan nazaj in potnik je moral nato vzeti 4 dni dolgo pot na okrog, mesto 6 urne vožnje z vlakom na brodu. Vzrok tega je zvedel šele pozneje, ko se je pojasnil dogodek o "okupaciji nekaj baltških otokov". Časopisi so javili, da so nemške čete okupirale neke otoke v Baltiku. Nato pa je prišlo na dan, da so "tiste čete" bili brodolomci 8000 tonске nemške ladje, katero je podmornica poslala na dno morja.

Nemci za enkrat samo to vedo, da je vsak čas nevarnost, da prileti kaj iz zraka ali da eksplozira kak torpedo iz podmornice, toda ne morejo jih najti in jih vznemirja tudi to, ker sodijo da so nekatere podmornice angleške, pa ne razumejo, kod so mogle priti v Baltik.

Heydrich straši

Nacisti so atentat na Heydricha porabili kot gradivo za divjo gonjo proti vsem nasprotnikom, posebno seveda proti Čehom. Toda motil bi se, kdor bi mislil, da so v tej zadevi vsi Nemci enaki misli in je bilo, kakor zvezo iz Berlina vsakovrstnih govoric o tem. Tako je krožila trditve, da so bile krogle, katere so potegnili iz ranjenca, iz pušk hitlerjevskih SS. Heydrich je bil bojda v resnih nasprotjih tudi s svojimi lastnimi sodelavci in zato ni izključno, da mu je kdo od njih posvetil na oni svet. Nacistom seveda ni šlo to v račun in je bilo treba zato najti "prave atentatorje" iz drugih vrst in so jih fako dolgo iskali, da so jih našli v — cerkvi...

Japonske zgube v Midwaju

Udarec, ki ga je japonska mornarica doživela na Tihem oceanu je bil zares občuten. Zgubili so 4 letalonosce, katerih imena so sedaj bila javljena. Dva sta imela po 26.000 ton dva pa po 11.000 ton. Vsi štirje precej nove konstrukcije, so šli na dno z vsemi letali (270) in z večino posadke. Potopljeni sta bili tudi 2 križarki 8000 tonski in več rušilev in drugih bojnih edinic.

Ceni se, da je vtonilo ob tej priliki kakih 15.000 Japoncev. In ker so bili med njimi najodličnejši veščaki v pomorstvu in letalstvu, je ta udarec zanje še toliko bolj občuten.

In na Kitajskem?

Ni nam dovolj znana ta dežela, ker nas ne zadene naravnost, in zato tudi ne polagamo toliko pažnje na dogodke, ki se tam odigravajo in vendar so nadvse važni. Gre za boj na življenje in smrt, med največjima azijskima narodoma. Japonci grede naprej. To je očitno. Toda drugo očitno je pa tudi to, da jim manjka sile, da bi držali pod seboj, kar osvoje. Zato je sedaj velikanski del Kitajske nekaj podobnega kot Mihajlovičeva vojska v Jugoslaviji. Ob glavnih cestah obrežne Kitajske in ob rekah so Japonci gospodarji, toda v notranosti dežele pa vedno drže vse še v rokah domačini, ki Ja-

poncem vedno nagajajo, jih napadajo in ropajo, tako da je japonsko osvojevalno delo ogroženo na vseh straneh. V poslednjem času so ovirali japonskega prodiranja postale tolike, da so na mnogih krajih že na umiku. Čunking, ki je središče junaškega kitajskega odpora, leži pa še daleč, daleč notri na Kitajskem. Položaj je torej tak, da za boj proti glavnim kitajskim silam morajo Japonci voziti čete in potrebščine daleč na okrog mimo Singapura in čez Birma, ker je pot po celinii čez kitajske dežele še vedno deloma pod nadzorstvom Kitajcev, posebno četnikov.

V poslednjem času je tamkaj nastopila nova ovira bojnim dogodkom, namreč "momsumi", to so vroči vetrovi, ki bodo za nekaj tednov ustavili razvoj dogodkov. Ti vetrovi pa bodo v prid Japoncem, ker ne bo nevarnosti, da bi jih Kitajci med tem časom napadali.

Druga fronta

Nemci se delajo neverne v tej zadevi, v resnici jih pa salamensko skrbi, kako bo s to stvarjo. Zvedelo se je že to, da so spet postavili v Maginotovi liniji in na Sigfriedovi črti teške kanone, ki so obrnjeni proti zapadu. To se pravi da jih le resno skrbi, kaj pride in se je treba pripraviti za vsak slučaj. Torej vsaj lastno kožo je treba zavarovati, če bodo ostali v neprimilki v prvi obrambni črti ob morju. Tudi Mussolini se dela korajžnega in ima ba je pripravljenih 600.000 "bajonetov" na Savojski meji, da bo takoj skočil na pomoč, če bo treba. Še bolj verjetno pa je, da gre njemu predvsem zato, da najde kako priliko, kako osvojiti dežele, po katerih se mu cede sline; toda dokler ga Hitler krea po nosu, se ne more dzniti nikamor. Tudi je menda res to, da so Nemci že preselili 1 milijon Francozov iz obrežnih krajev, koder Nemci pričakujejo napada, ker se boje, da bi dali Angležem roko pri napadu.

Vse to torej jasno kaže, da se Nemci zavedajo nevarnosti, ki je resnična, pa morajo seveda svojim ljučem dopovedati, da se tega "bavbava" o drugi fronti ni treba bati.

Iz poslednjih dogodkov, to je zlasti iz obiska Churchillovega v Ameriko, smo pa spet marsikaj podučnega in tolažilnega zvedeli. Da sta oba državnika imela razgovor glede Egipta, ki je resno ogrožen, o tem ni dvoma. Toda prav tako je jasno, da je bila prav "druga fronta" osrednja točka razgovora.

Churchill je prisostvoval velikim manevrom padalcev. Znano bo pač vsakemu, da ne urijo stotisoče mož v padalski tehniki za zabavo in kratak čas. Nekje pač hočejo porabiti te izvežbane padalce. Kje pa bodo to storili, tega seveda ne bodo povedali. Ne bo pa dolgo, ko bomo o tem čitali.

Zanimive so izjave Churchilla ob povratku na Angleško. Povedal je sledeče:

Dobro vemo in natančno imamo presojen položaj, v čem je za nas neugoden. Najne konferenca so se vršile a točnem poznanju tega kaj zmoremo mi in kaj zmore naš sovražnik. Naša vojna produkcija nam daje pravico, da sodimo položaj z optimizmom, čeprav še nismo dosegli maksimalne višine, ki je potrebujemo. Osnovni problem naše vojske je oskrba z vojnimi materialom za vse naše raztresene vojne sile, kar je obteženo radi težav plovbe, toda naša skupna produkcija ladij in uspešnejša obramba proti podmornicam nam daje zagotovilo, da bomo tudi v tej točki kmalu kos nalogi.

Zvezne dežele niso še nikdar bile tako složne v sodelovanju, v osredotočenju vseh sil v skupen namen, kot danes. Občudujemo junaško borbo Rusov in neprecenljivo delo Ki-

tajcev. O obojni zadevi smo obširno obravnavali, tako o zadevi pomoči Rusiji, kakor o izdatni pomoči Kitajcem, in čeprav ni umestno povedati, kaj so bili konkretni sklepi naših razgovorov, pa lahko povem to, da bodo Nemci v kratkem prisiljeni umakniti izdatne sile z ruskega bojišča.

Rusija in Japonska

Japonci so potopili rusko barko. To se je zvedelo, toda nato je pa že vse postalo spet skrivnost. Japonci so baje celo to rekli, da je bil ameriški torpedo, ki je rusko ladjo poslal na dno. Resnica je pa ta, da so Japonci v zadregi. Hitler jih priganja na vojsko proti Rusiji in Japonci bi jo radi začeli, če bi se upali... Ker so bili zadnje dneve obveščeni o nemški ofenzivi na Ruskem, o kateri so upali "bliskovite" uspehe, so potrebovali povod, da začno vojsko proti Rusiji. Toda Timošenko je Nemcem prehitro zavrnil, zato pa ne vedo Japonci, kaj bi sedaj začeli.

Vsekako je položaj Japonske precej zamotan. Rusija je v Sibiriji močna, to dobro vedo Japonci. Ko bi Hitler zbral ruskó fronto in zbegal Ruse, bi Japonci takoj udarili, tako pa ne vedo, če ne padejo v kako neprijetno past.

Tudi je Japoncem napak to, ker si Rusija in Amerka podajata roko čez Aljasko in zato so začeli tiščati v Alentske otoke, da bi mogli motiti promet med Ameriko in Vladivostokom.

Ni dvoma, da je napad na rusko ladjo imel posebne namene kot povod za začetek sovražnosti, toda ker je razvoj dogodkov na evropskem ruskem bojišču za Hitlerja neugoden, si Japonci nikakor ne upajo pod ruske tanke, ki jim bodo dobro posvetili. Posebno nevšečno pa je za Japonsko to, če bi se sprožili tisoči ruskih letal in bi ponesli smrt in ogenj na japonska lesena mesta, ki so brez vsakih zaklonišč proti zravninam napadom.

Iz vsega tega torej lahko sklepamo, da Japonska ne bo posegla prej v boj proti Rusiji, dokler bi Rusi ne doživeli kak resen poraz na evropski fronti ali če bi jih Hitler prisilil.

Nove žrtve

Nemška agencija od 26. junija iz Rima javlja, da se je 25. junija vršil pred italijanskim posebnim sodiščem za zaščito države proces proti 17 obtožencem. Razprava je trajala en dan.

Na procesu je bilo nad 15 obtoženci izrečena smrtna kazen, dva pa, ker sta še mladoletna, sta bila obsojena na 30 let ječe. Devet na smrt obsojenih je bilo še isti dan v trdnjavi Brevetta, ustreljenih, šest jih je bilo pomiloščencev in obsojenih na dosmrtno ječo.

Ta nemška agencija javlja, da so obtoženci prišli pred sodišče zato, ker so se z orožjem v roki protivili obstoječemu stanju v Italiji, širili komunizem in slovansko ideologijo. Omenjeni obtoženci, da so v marcu in aprilu tega leta sodelovali v borbah proti italijanski vojski in karabinerjem na Nanosu.

Ni nobenega dvoma, da se je ta proces res vršil in z izrekom smrtnih obsodb se je število žrtev našega naroda povečalo. Toda naj ne misli fašistična Italija, da bo s tem pokorila naš narod. Naš narod hoče svobodo. Za to bo delal in se žrtvoval. Vse drakonske mere, katere fašistična Italija uporablja proti našemu narodu, ne bodo preprečile, da se ne bi Slovenci in Hrvati, ki so pod fašističnim jarmom, združili z brati Srbi in Hrvati, v Veliki Jugoslaviji.

Ker so se vršili boji na gori Nanosu, kakor pravi nemška agencija, so obsojenci gotovo naši rojaki — Vipavci oziroma Primorci.

Sebastopol je padel

Zadnje tedne prihajajo z bojišča same nevesele vesti.

Tobruk je zasedla italijansko-nemška vojska in angleška vojska se stalno umika. Sedaj si stojita armada nasproti že na egiptovskih tleh. In zadnja poročila javljajo, da je general Rommel oddaljen samo še kakih dobrih 100 kilometrov od Aleksandrije.

Se hušji udarec kakor ta, pa je na ruski fronti. Trdnjava Sebastopol, katero so Nemci oblegali celih osem mesecev, je sedaj v njih rokah. Ruska uradna poročila sicer ne potrjujejo še padca, temveč pravijo, da se boji za Sebastopol še nadaljuje, toda zelo verjetno pa je, da je trdnjava že padla.

Toda vključ vsem dosežanim neuspehom ne smemo obupati. Še je ruska vojska močna. Angleška in ameriška vojska se pripravljata, da udari in zada sovražniku usodepolni udarec. Tisoči in tisoči vojakov in prostovoljcev po širnem svetu se zbirajo, da odidejo na boj proti skupnemu sovražniku. Delavnice Anglije in Amerike delajo noč in dan tako, da bo kmalu velika premoč v orožju na zavezniški strani.

Vse to nam daje upanje, da bo zmaga na strani naših zaveznikov. Oholi Nemeč in njegovi podrepaniki pa krvavijo in bodo tudi izkrvaveh.

ŽALOSTNA USODA OTROK

40.000 francoskih otrok je obležalo na potih pred dvema leti, ko je bežala francoska armada po svojem porazu, tako javlja sedaj francoska vlada.

Argentina v sporu z Nemčijo

Potopitev parnika "Rio Tercero" je povzročila resen spor.

Nekateri so skušali celo trditi, da ni bila podmornica nemška, češ da nemške podmornice nimajo imen, temveč samo številke. To so trditve tistih, katerim ne gre v račun, zakaj bi Nemci rogovili proti Argentini. Toda stvarna poročila o dogodku kažejo čisto jasno, da je izven dvoma dogodek nameravanega napada proti tej ladji in je jasno kdo je krivec.

V tej zadevi so znane nekatere zanimive podrobnosti, ki jih hočemo podati tudi našim čitateljem.

Brodolomei, 36 po številu, kateri so bili rešeni, so bili zaslišani v New Yorku, pri čemer je bilo povedano marsikaj zanimivega. Ti so sedaj že na morskemu potu v Argentino. Ostal pa je tam še kapitan Sealese s še tremi drugimi prvimi častniki, ki bodo prišli z avijonom. Sealese je imel priti že ta četrtek.

Vsebinska 10 minutnega razgovora s poveljnikom podmornice, ki je dal peljati na podmornico kapitana Sealeseja, je nekako sledeča:

Kapitan je protestiral, zakaj so napadli ladjo, ko vendar manjkajo še 4 dnevi do določenega dne o novi uredbi blokade. To se je zgodilo namreč 22. junija, a dan poostrene blokade nastopi šele 26. junija.

Nemeč je skomignil z rameni in odgovoril: Kaj nas brigajo datumi! In potem je mož še zarentačil. Po špansko pa so zapisali "ha enviado al capitán al infierno".

Poročilo ve tudi to, da je bil kapitan Sealese bos. Nesreča ga je zalotila v spanju, pa mu je daroval Nemeč še čevlje, seveda stare.

Pozorni kapitan Sealese je pa opazil na mizi tudi točen oert vsega pota parnika "Rio Tercero" iz New Yorka pa do mesta, kjer je bil potopljen. Iz tega sledi, da je bil napad dobro premišljen.

Kapitan je videl tudi spravišče torpedov in še nekatere druge dosti pomembne podrobnosti, katere pa niso prišle v javnost, a so kaj pomembne za ameriško admiraliteto.

OBEDAROVANJE OTROK

V proslavo Vidovega dne in argentinskega praznika 9 de Julio bo Jugoslovanska izseljenska zaščita in šola z Dock Suda obdarovala šolske in druge siromašne otroke jugoslovanskih izseljencev.

Otroci bodo dobili obleko, obuvale in druge potrebne stvari.

Starši, ki žele, da bi bili njihovi otroci deležni te podpore, naj se prijavijo Jugoslovanski izseljenski zaščiti, ulica Bolivar 413. II nadstropje.

KORUZA ZA UBOGE

Država je pokupila vse zaloge letošnje koruze. Mnogi proizvedniki so jo odkupili nazaj in jo bodo uporabili kot krmilo za prašiče. Od kupljene koruze je država poklonila 100.000 ton, da se razdeli med revno prebivalstvo kot hranivo.

Prodaja se želbaže po 7 centov kg koruzne moke. Je pa ta cenejša koruza nekoliko slabše vrste.

CENE MESA

Cene mesa so neverjetno narastle. Zato so naslovili na predsednika zbornice pisno mesni proizvedniki, v katerem dvigajo pritožbo zoper mesne cene, kajti tržne cene mesa niso v nikakem sorazmerju s ceno živine in je torej nujno, da oblast stopa i cene primerno zniža in onemogoči izkoriščanje izkoriščevalskih elementov, ki si polnijo žepa z razliko med kupno ceno živine in prodajno ceno mesa.

COLEGIO SAN RAFAEL

V Villi Devoto, poleg cerkve sv. Rafaela je bil 27. junija blagoslovljen nov zavod sv. Rafaela, v katerem bodo dobivali osnovni pouk in tudi industrijsko izobrazbo fantki iz bližine. Prav gotovo bo tudi marsikak slovenski deček našel tam notri prostor in dobro vzgojo in izobrazbo.

Zavod pa deluje že nekaj mesecev.

Naše prireditve

Buenos Aires, junija 1942.

Dragi gospod urednik!

Čital sem v številki 21 "Slovenskega lista" kritiko, ki se je tikala prireditve "Slovenskega doma". Želel bi o naših prireditvah tudi jaz nekaj pripomniti.

Resnice je namreč mnogo v tem, kar je bilo pisano in kritizirano. V igrah se večkrat vidi pogreške pri igralcih, posebno pri večjih igrah. To pa nikakor ni vzrok za zlo, saj se to dogodi še pri poklicnih igralcih, pa bi se to ne pri naših diletantih. Kar se tiče točnosti, te pa sploh ni, ne pri udeležencih, kakor ne pri prirediteljih. Udeleženci bi morali biti ob napovedani uri na svojem mestu, prireditelji pa bi morali ob najavljeni uri pričeti z izvajanjem programa. Razumljivo je, da včasih iz raznih tehničnih vzrokov to ni mogoče.

Tudi bi bilo želeli, da se izvaja ves spored, ki je bil naznanjen. Če je na sporedu petje, igra in ples, naj bi se vse to tudi izvajalo. To pa je zato, ker ene zanima petje, drugi zelo radi vidijo igro, mladina pa ima rada ples. Zadovoljiti je treba vse in s tem se tudi pripomre, da je prireditev dobro obiskana.

Ob izvajanju igre se dogaja, da nekateri ne slede igri, marveč govorijo in s tem motijo druge udeležence. Nekateri pa pri igri vstajajo, da vidijo boljše na oder. Oboje to je nedopustno. Tisti, ki vstajajo, pač mislijo samo na sebe in ne pomislijo, da so zadaj tudi drugi. Ne pravilnosti bi morali uvidevati udeleženci že sami, paziti bi morali, da se to ne dogaja tudi prireditelji.

Rojaki! Tudi ni lepo in izobraženo iti v dvorano s klobukom na glavi ali s cigareto v ustih. In sploh to niti dopustno ni, in vendar se to dogaja.

Opazna se tudi pri vsaki prireditvi, da se otroci drsajo in skačejo po dvorani ter pri tem motijo in ovirajo plesalce. Da se kaj takega ne dogaja, bi morali skrbeti v prvi vrsti starši, pa tudi prireditelji. Kar se tiče zadnjih, je sicer zadeva precej kočljiva, ker bi se znali s tem staršem zameriti. In vendar to divjanje po dvorani ni dostojno ne v odmorih in ne med plesom.

Rad bi priporočil prirediteljem, da bi poskušali urediti tako, da ne bi prireditev končala ob 3 uri, ker v tem času ni skoro nobenih vozil in spravi udeležence v neprijeten položaj. Ni vsak prijatelj pohajkovanja po kavarnah. Prireditev naj bi končala ob 4 uri, če mogoče tudi nekoliko pozneje, seveda če ni kake zapreke od strani oblasti. Mnogi namreč, ki pridejo z otroci na prireditev pravijo, da ne bodo šli več, ker se ne vedo z otroci kam dejati v taki neprikladni uri.

Gospod urednik! Objavite ta moj dopis, če se vam zdi vredno. Saj veste vsi imamo napake in želje. Tako sem tudi jaz izrazil svoje mnenje in želje, ki so želje tudi mnogih dru-

gih rojakov in rojakinj.

Oprostite tedaj, gospod urednik, mojim mislim in kritikam. Nisem hotel s tem nobenega žaliti, ampak sem hotel le izraziti svoje misli, katere mislim, da so v dobro nam vsem. Vas prav lepo pozdravljam, kakor tudi vse naše rojake in rojakinje. Bog živi vse Slovence....

Rudolf Pintar

JUGOSLOVANSKA RADIO URA

Opozarjamo naše rojake in rojakinje, ki poslušajo jugoslovansko uro, da prenos te ure od sobote 6. junija ni več zvečer, ampak je ob 3 uri do 3.30 popoldne na postaji Prieto.

Vzemite torej to na znanje ter poslušajte še nadalje ta prenos.

PRIHODNI TEDEN "SLOVENSKI LIST" NE BO IZSEL

Ker ima ta mesec pet petkov, "Slovenski list" radi tega prihodnji teden, to je na 10. ne bo izšel, pač pa na 17. julija, kar naj blagovolijo naročniki vzeti na znanje!

VIDOVANSKA PROSLAVA

V vseh krajih Južne Amerike, kjer so v večji skupini naseljeni naši jugoslovanski rojaki se je vršila letošnja proslava Vidovega dne.

Prav posebno lepa je bila proslava Sokola na Dock Suda in v Rosariju. Pa tudi v Berissu in Montevideu so primerno proslavili ta dan. V pravoslavni in katoliški cerkvi pa so se brale zaдушnice.

PREHRANA

O DOPOLNILIH (VITAMINIH)

Človeku ne zadoščajo za zdravo življenje telotvorne in silotvorne snovi ali hraniva v ožjem pomenu besede. Ako bi dajali človeku dovolj vode, rudninskih snovi, beljakovin, točkice in sladkorin, kar jih potrebuje za sesatvo svojega telesa in opravljanje zunanjega ter notranjega dela v kemično čisti obliki, bi se mu jedila in pijača kmalu uprla, da bi jo s studom zavržal. Kemično čista voda je zopet snov, ker je brezokusna, še bolj pa organske snovi. Zato je nujna potreba, da so hraniva okusna, da torej vsebujejo poleg telotvornih in silotvornih snovi še take, ki ugodno vplivajo na naše živčevje, predvsem na okus in vonj, ter tako vabijo na uživanje in s tem pospešujejo prebavo. V vsakem naravnem hranivu je nekaj poživil v kakoršnihkoli obliki, studenčnica je vabljiva ne samo po svoji hladnosti, marveč po vsebini ogljikove kisline: mleko ima svoj prijeten okus in vonj, še bolj pa različne zelenjave, predvsem plodovi. Kako slasten je dobro pripravljene kruh, posebno v skorji. O okusnem in zdravem pripravljaju jedi je ali kuharski umetnosti bo nekaj več v posebnem poglavju.

Zadostna, to je glede množine hraniv popolna in okusna hrana pa še vendar ne zadošča. Človek, ki bi se hranil s tako hrano, bi kmalu obohel s hudimi motenj svojega zdravja in pri daljšem nedostajanju potrebnih dopolnil tudi umrl z znaki razkroja. Več takih razkrajnih bolezni je bilo znanih že iz davnine, kakor skorbut, omeščanje kosti in beriberi. Proučevanje teh bolezni in iskanje njihovih vzrokov je dovedlo neutrudne učenjake do odkritja in spoznanja prav posebnih snovi, ki so jim dali ime najprej vitamini, potem pa bolj splošen naziv dopolnila.

Znanje o dopolnilih v naši hrani je še prav mlado in nepopolno, a zelo zanimivo in glede prehrane izredno važno. Glavni in splošno priznani podatki o dopolnilih so til:

Dopolnil je več vrst, ki se bolj ali manj razlikujejo med seboj po učinkih in nahajališčih. Njihova sestava je povečini neznana, ker je njihova množina sploh neznatna, še bolj pa zategadelj, ker so te snovi silno razkrojne, da se raztvorjajo že pri navadnih kemičnih preskusnjah.

1. Dopolnilo "A" je raztopno v toščici, na zraku se polagoma razkroja, dobro pa prenaša vročino. To dopolnilo oskrbuje prenosno kosti in delovanje maščobnih žlez ter vzdržuje ali zvišuje odpornost telesa zoper okuženja.

Nedostajanja dopolnila "A" povzročuje splošno onemoglost, zmeščanje kosti, izsuševanje oči in zvišuje sprejemljivost za okuženje. Sporno je vprašanje glede rahite ali an-

Dr. Djuro Kolombatović jugoslovanski poslanik v Boliviji in nekateri člani kolonije, kateri so ga prišli pozdraviti ob njegovem prihodu

gleške bolezni ali je ta v zvezi z dopolnilom "A" ali ne; mnogi učenjaki jo spravljajo v zvezo z menom rudninskih snovi.

Dopolnilo "A" se nahaja v obilni množini v rumenih živalskih toščicah (maslo, rumenjaki, ribje olje), v zelenih rastlinskih delih in rumenem korenju, pa tudi v rdečih paradiznikih. Malo ali skoraj nič ni tega dopolnila v slanini ali salu ali rastlinskih toščicah ter v gomoljih, žitnem zrnju ali stročnem semenju.

Dopolnilo "A" razvija uspešno svoj zdravilni učinek samo v zvezi z dopolnilom "B".

2. Dopolnilo "B" je raztopno v vodi in prenaša kratkotrajno, a ne previsoko vročino. To dopolnilo omogoča uspešno prebavljanje in prisnavljanje hrane, ker budi delovanje prebavnih žlez, zato pospešuje rast. Brez tega dopolnila zastane rast in nastopi hiranje. Dopolnilo "B" deluje uspešno samo z dopolnilom "A", torej nekako v enjarem vprežena dvojica volov.

Dopolnilo "B" se nahaja v zadostni množini skoraj v vseh naravnih hranilih, največ seveda v rastlinskih; v žitnem zrnju samo v kali in zunanjih plasteh ("otrobi"), ni ga pa mnogo ali nič v mesninah, v "beli", otrobov očiščeni moki, v zglajenem rižu in v raznih shrankih (konservah).

3. Dopolnilo "C" je v vodi raztopno ter je zelo občutno zoper izsušenje, zrak, lugačne snovi in dalje trajajočo vročino (kuhanje). To dopolnilo ohranja kri v pravni sestavi; hrana brez dopolnila "C" napravi v krvi razkroj, ki ji pravimo skorbut. *)

Dopolnilo "C" se nahaja v obilni množini v vseh zelenih rastlinskih delih in paradiznikih, in sadju (zlasti v citronah in malinah, manj v drugem sadju) in v izkaljenem žitnem zrnju, izgublja se pa to dopolnilo pri izsuševanju, kuhanju ali drugičnem shranjevanju hraniv, zato ga ni nič ali skoraj nič v posušnem sadju, žitu, stročju ali drugače shranjenem hranivu (konservah).

To dopolnilo je izmed vseh najbolj občutljivo in pokvarljivo, dasi je izredno važno.

4. Dopolnilo "D" je v vodi raztopno in je občutno za vročino. To dopolnilo posreduje pravno oskrbo mišičevja s hranilnimi snovmi; brez tega dopolnila opeša mišičevje. Skoraj vsa naravna hraniva vsebujejo dovolj tega dopolnila, ni ga pa v sredini semenskega zrnja in v ohrankih (konservah), pravilo, ki velja za večino drugih dopolnil, saj je z njimi združeno v delovno skupnost.

5. Vitamin, izmed dopolnil prvi odkrit in raziskan, je zelo občutljiv nasproti vročini. To dopolnilo se nahaja v zadostnih množinah skoraj v vseh naravnih hranilih, ni ga pa v semenski moki in živalskih shrankih (konservah).

Vitamin omogoča pravno delovanje živčevja; brez tega vitamina hranjeni ljudje obolevajo na hudi živčni beriberi, ki jo imenujejo v Indiji beriberi, na Japonskem pa hakke. Pojavlja se pa ta bolezen pri ljudeh, ki se hranijo z oluščeni rižem. Glavno hranivo vzhodnoazijskih narodov je riž, ki ga uživajo v bolj naravnih obliki in pri tem dobro uspevajo. Ko so pa tudi tam začeli uživati oluščeni riž (sadovi moderne kulture), so se pojavila huda obolenja pri ljudeh, ki se hranijo večinoma samo z rižem. Taka obolenja

so učenjaki tudi umetno povzročili na živalih. Krmili so n. pr. golobe izključno z oluščeni rižem in vodo. Taki golobi so kmalu oboleli, oslabili so in medleli, nato so dobivali krče in poginjali. Golobje bolezni beriberi so učenjaki brž odpravili, ako so dodajali golobom riževe otrobe ali samo izvleček iz otrobov, kar je izpričevalo obstoj in učinkovitost vitaminov.

5. Vitamin uspešno deluje samo v družbi z dopolnilom "D", torej jarmenska dvojica, kakor pri dopolnilih "A" in "B".

Dopolnila so življenju nujno potrebne snovi, ki se nahajajo v nezadostnih ali vendar še zadostnih množinah v vseh naravnih hranilih. Čimbolj je katero hranivo predelano ali umetno obdelano in čim dalje je shranjeno tem manj ima dopolnil v sebi. Umetna hranitve nujno povzročajo raznovrstna obolenja — razkroj telesnih sestavin. Shranki ali konzerve hraniv v kakoršnihkoli obliki so splošno manj vredni kot sveža hraniva in veljajo samo kot namestki za naravno hrano. Vsaj nekaj dopolnil naj dobiva človek redno, prav posebno v dobi rasti.

Najbolj občutno in tudi najbolj potrebno dopolnilo "C", ki odločuje pravno sestavo krvi, je obilno zastopano v listnatih hranilih, v krompirju, korenju in paradizniku ter v nekaterih sadovih, torej v hranilih, ki imajo povprek malo hranilne vrednosti. Dopolnilo "C" daje tem sicer manj vrednim hranivom izredno, nenadomestno vrednost.

Dopolnila "A" in "B", ki razvijata svoj vpliv na splošno rast, sestavo kosti in odpornost zoper kužne bolezni, se nahajata v istih hranilih, kakor dopolnilo "C", vrh tega v živalski toščici, nastali v žlezah, ter v rumenjaku. Obilo dopolnila "A" ima ribje olje (iz ribjih jeter) in pa drožje ali krušni kvas, ki sestoji iz samih glivic.

Dopolnila "D" in vitamin neobhodno potrebni za oskrbovanje mišičevja in živčevja, se nahajajo v mleku, v jedrnih plodovih (oreh, lešnikih i. dr.), v zunanjih plasteh žitnega zrnja, v zeljnatih hranilih, gomoljnicah in paradizniku, v nekih sadnih vrstah in mnogo v drožju.

Vsa dopolnila v najboljše meri vsebuje špinača in posebno paradiznik (celo kuhan), zato naj se tudi gojenje in uporabljanje paradiznika, ki je zelo hvaležna rastlina, čimbolj razširi, kjer je to mogoče.

*) Bolezen skorbut se javlja v krvavičnosti, izredni občutljivosti za poškodbe in okuženja. Takemu bolniku žile ne drže krvi, izprva se pojavijo majhne krvavitve iz žilic, kasneje tudi iz večjih žil. Vidne so krvavitve v koži na sluznicah — zlasti v ustih v dlesni okoli zob —, nahajajo se pa tudi v drobno, v kosteh in členkih. Bolnik je zelo ogrožen po vsaki okvari, najbolj nevarna so pa okuženja. Tudi dojenec dobiva jo časih skorbutu podobno bolezen. Svoj čas je bil skorbut zelo razširjen in zelo strahovit, posebno pri mornarjih na dolgotrajnih vožnjah, pri kaznjenceh in v vojskah. Tudi v zadnji svetovni vojni se je pojavil skorbut, in sicer v srbski vojski pri umikanju čez albanske gore in pri angleških četah v Mezopotamiji, ki so se hranile večinoma ob mesnih shrankih ter beli moki.

(Iz "Mladike" po dr. Brecljevi razpravi "O prehrani")

Vesti iz organizacij

Priveditve "Slovenskega doma"

"Slovenski dom" se pripravlja na večje priveditve, ki se imajo vršiti: prva 9. AVGUSTA, druga 11. OKTOBRA.

Prosimo druga društva da dotične dneve ne prirejajo svojih zabav.

Sedaj že lahko javimo, da se bo prva priveditev vršila 9. avgusta v dvorani XX Setiembre, ulica Alsina 2832. Na tej se bo dalo na oder "TRI SESTRE", igro v treh dejanjih.

Natančneje bo objavljeno v prihodnjih številkah "Slovenskega lista".

Odbor "Slov. Doma"

Velika priveditev Vseslovanskega združenja

Vseslovansko združenje v Argentini bo privedilo na SOBOTO 15. AVGUSTA zvečer, na dan vseslo-

vanškega shoda veliko prireditev v dvorani "PARQUE ROMANO" ter pozivlja:

1) vsa društva in organizacije naj bi sodelovale s kakimi točkami.

2) Nobeno društvo ali organizacija naj ne priredi na ta dan priveditve.

3) Vse organizacije in društva naj bi pomagala odboru pri razpečevanju vstopnic v predprodaji.

Vse organizacije, ki bi sodelovale na priveditvi naj sporoče do 15. julija s kolikimi in s kakšnimi točkami bodo nastopile ter nastopajoče osebe. Po preteku tega roka se prijavi ne more več upoštevati.

Odbor naproša, da bi zbirali oglase za vabila, katere je poslali na sedež Udruženja čimprej in to ob sredah in petkih po 8 uri zvečer.

Odbor pričakuje, da bodo vsa društva in organizacije storile svojo dolžnost ter omogočile odboru, da bo ta prva vseslovanska priveditev res nekaj veličastnega in bo tako tudi omogočila, da bo Prvi vseslovanski shod v Argentini dobro vspel.

COMITE PRO UNIDAD DE LOS ESCLAVOS EN LA ARGENTINA
Mármol 629 - Es. Aires

usta so našla usta — Katjuša se v mlademu knezu...

Kako so nam igralci to pokazali? Precej dobri sta bili Matrona in Matrojbla, le kaj boljše in pomembnejše bi morale biti v prizoru "Hristos Voskrese", da bi občinstvo bolj jasno razumevalo pomen te stare ruske sege. Prav dober, posebno pa tipično zadet je bil stari Tihon. Pohvalim lahko tudi kneza Dimitrija. Bil je tu res gotov svoje vloge, a lahko bi se bil igralec še boljše odrezal, ker kot star diletant bi se moral kaj spremeniti v igranju. Njegovi nastopi so vedno slični, bodisi v tej kakor v drugih igrar. Nazorov ne menja in tudi v glasu je v tragičnih prizorih večer ujočanec. Bil je tudi preveč tragičen, kar značaju kneza Dimitrija ne odgovarja. Lep, čeprav še precej deklamatorski nastop je imela teta Sonja.

Kaj pa o Katjuši? Oblike dolge, take kot je imela igralka so se uporabljale v Rusiji le pri plemenitih družinah, h katerim pa Katjuša ne spada, ker namreč je le rejenka na kneževini v Panovi. Ni mi ugajala njena šminka. Katjuša ni črnolaska in prekošča peluka je kvarila igralki obličje. Morala bi biti lepša, ker ona je mlada, polna, takorekoč cvet mladosti. Saj ravno njena lepota vzbudi v Dimitriju tisto strastno željo. Že v nastopu smo opazili igralko nekam v zadregi, nek strah negotovosti, ki radi tega je imela bolj teatraličen nastop. Kaj več iznenadena mora biti, ko se ji knez približa in jo lahko poljubi na vrat. Več poglobitve, ko se tu nadalje razvija dejanje, ki polagoma kipi ljubezen, ko usta najdejo usta in...

Tu ob koncu dejanja bi moral Dimitrij dvigniti v naročje Katjušo, pijano od ljubezni, luči polagoma pojemati, jo prenesti počasnih tokov kar do postelje, ko medtem tudi zagrinjalo prav počasi pada. Edino na tak način bi bila gledalec jasna ta slika.

II. dejanje. Devet let pozneje. Posvetovalnica porodnikov. Med njimi Nehljudov, ki sedaj živi brezskrbno življenje bogatega aristokrata. Na doogdkje je že pozabil, a tega dne pa se mu nenadoma obnove spomini s grozno obtožbo samega sebe: obtoženka Maslova je njegova nekdanja prijateljica Katja. Izve, da je imela otroka, da jo je teta pognala iz hiše. Ctrok je umrl. Počasi je propadala — socialna beda — služkinja — prostitutka — jetnišnica. Mnogo, mnogo je prestala. Vsa ta leta so bila zanjo en sam niz ponižanj, hrepenenj, še hujših padcev. Nehljudov se jasno zave svoje krivde: vest. Obdoba: 20 let prisilne ječe. Nehljudov takoj piše prošnjo za razveljavljenje razsodbe.

Bodimo torej na jasnem, da Katjuša ni brez vzroka živela življenje propale ženske in jo kar na lahko imenovati propalico.

Ne bom podrobneje opisoval tu o igralcih. Bili so vsi tipično prav dobro zadeti. Če bi bili na enakem višku tudi v igranju bi bili res pravi mojstri, medtem ko nekateri sploh niso za oder. Vloge so vse majhne in bi bile lahko boljše nastudirane. Vsaj v predsednikovi vlogi, bi morali videti odurnega in surovega sodnika, ki se večkrat ne ozira na pravico in izreče krivične sodbe. Saj je razvidno, da še protiniki se bojijo dati pri posvetovanju pametno mnenje in proti lastni volji volijo, da se Maslova obsodi, čeprav je jasno dokazano, da ni vedoma zagrešila zločina. Dejanje, kakor rečeno, se vrši 9 let pozneje, Nehljudov se je močno izpremenil, ki pa te spremembe na njem nismo opazili. Mikišin nič kaj dober. Na splošno je bil v vseh dejanjih slab v mimiki in vedno enakoglasen v besedi in povdanku. Ni mogoče odobriti, da je v vseh dejanjih nastopil v fraku, ki velja to tudi za nekatere druge porotnike. Manjkale so tudi sodniške tunike. Več oddaljen in tudi pretrestlivejši bi moral biti krik Maslova: "Nedolžna sem!". Manjkal je križ na steni porotne dvorane, ki je zabavljica in ironizira sodno pravico.

III. dejanje. Celica v ženski kaznilnici. Vsa žalostna groza ruskih ječ. Kaznenke. Karabljova, ki je umorila moža, gospodinja celice, je najdalje tu, zato sme tovarišicam prodajati žganje. Rdeča, mlada pro-

stitutka iz Moskve, ki je utopila otroka. Stara, ki vzdihuje za možem. Mlada nežna Fedosija, ki je 15 letna en dan pred poroko zastrupila zaročenca, ki bi se morala z njim na silo poročiti, ga je pozneje vzljubila in se z njim poročila. In še par drugih. Med njimi Katja, ki je došla sem pravzaprav po "justični pomoti". Vsa preplašena gleda vso to izbrano družbo, jo hitro sprejme vase in prične se uvajati v nov način življenja: prodajati žganja. Katja pije... Nepričakovan obisk se ji najavi: knez Nehljudov. Ko ga spozna spomin: njena prva ljubezen, njena sreča, njena propast. Spljuje mu v lice ves svoj bes, razumljivo posledico vseh mnogoletnih ponižanj. Knez opazi duh po žganju in v njem za hip misel: zamorjena, mrtva. Toda takoj se odloči, da ji pomaga. Njegova vera v njeno zopetno vstajenje vpliva nanjo dobro.

Kuliserija prav dobra. Kaznenke nam v nastopih niso pokazale strank, oziroma kaj posamezna tu sploh predstavlja. V tem dejanju je bilo opaziti največji pomanjkljivost režije. Vse premalo živahnosti v teh propalih ženskah, več vpitja — hrupa in mnogo živahnejši prizor, ko se kaznenke spopadejo. Več izigrati bi se morala Rdeča, posebno pa Karabljova, da nam pokaže res pravo gospodinjo celice. Lepa Fedosija, res dobra v glasu in izgovorjavi, ne pa tako v mimiki. Jetničar tudi več oduren — surov in več spoštovanja do kneza.

Najnapornejšo in res težko nalogo ima tu Katja, katera vloga zahteva mnogo igralske sposobnosti in spretnosti režije. Ne bom zanikal, igralka se je res mnogo potrudila, ki pa kljub temu ni bila kos svoji vlogi. Popolnoma nobene režije se ni opazilo. V začetku trezna in polagoma — stopnjevalno bi morala preiti v pijanost ter se tako enako obrzati, ki pa je igralka večkrat pozabila na stanje, v katerem se nahaja. Slehernemu gledalec bi se moralo srce krčiti, če bi ona knezu v pravem besnem navalu čustev in strasti ter z grobo odurnostjo pijanosti sljula v obraz ves svoj bes. Pogumna igralka bi na drug način rekla in dokazovala: "da vi ste knez in jaz sem vlačuga!"

Kdor le količkaj pozna Tolstega globoko mišljenje, bo brezdvomno videl kako polna grobe realitike je ta slika. Tudi Nehljudov se je tu poslušal — ni dobro znal in bil gotov svoje vloge. Preveč, takorekoč pretud za Katjo, ko spozna, da je pijana. Nepravilno tudi, da so na vrvi sniše kaznenke lepo in moderno perilo. To ni znak bede.

IV. dejanje. Otroška bolnica, kamor je Katjuša po prošnji kneza premeščena. Je srečna in mirna. Vrača se na pravo pot. In morda bo tudi prošnja za ponovno razpravo ugodno rešena! Tu se pa dejanje nenadoma preruš. Bolniški strežnik jo nadleguje. Katja ga odbije: "Ti pes!" Hrup privabi zdravnika in Katja mora nazaj v kaznilnico. Poset kneza, ki takoj izve novost — a seveda v napačni luči. Užaljen. Vendar odloči, da od svojega sklepa ne odstopi. Prošnja za ponovno razpravo je bila odbita. Ostane še nada: pomiloščenje.

V tem dejanju Katjuša nima posebnih težkosti v svoji vlogi in nas je že nekaj več zadovoljila. Dobre tudi Fedosija in Agrofinja, ki pa le šminka poslednje, oziroma njeni umetni kodri niso odgovarjali zahtevam. Ustinov slab, ker pri nadlego-

vanju Katjuše se igralec ni izigral. Opazilo se je, da Asistent je novine na odru, manjkala mu je mimika in je s težkočo izgovarjal slovenske besede. Takih je bilo tudi še par drugih. Dober zdravnik.

V. dejanje. Kaznjenci na poti v Sibirijo. Tu so zločincem priključeni tudi politični kaznjenci. Med njimi Simonsov, ki vzljubi Katjušo. Knez spremlja Katjušo v Sibirijo. Zapustil je svoj dosednji način življenja, prijatelje in rodbino. Posestva je razdelil kmetom in pripravljen je poročiti Katjušo. Ona žrtve ne sprejme. Vesela vest: pomiloščena. Se odloči, da poroči Simonsova. Očiščena. Vstajenje. Knez se vrača mirno v Rusijo. H kakšnemu življenju?

Kar je največ kvarilo to dejanje — je bila slaba scenerija. Za sibirsko pokrajino niso kulise kot take odgovarjale. Tipično prav dobri vsi kaznjenci, toda vse premalo doživlja, ker v tem nastopu v igralcih ni bilo videti onega živega kontrasta ljudi, častnikov in vojakov, ki spremljajo kaznjence. Vloga častnika zahteva več odurnosti napram kaznjencem in vlnudnosti do kneza. V knezu tudi nismo videli oni nov način življenja. Preveč elegancie in premalo spremembe v šminki. Spet ima tudi Katjuša tu naporno nalogo. V prizoru s kjezom bi morali v njej opaziti oni notranji boj, ker ona kneza ljubi, a žrtve ne sprejme. Slaba njuna ločitev, ker ta je pustila ljudstvu zgrešen utis, da jih ljubezen spet združuje. Pomanjkanje režije pri Simonsu in Pavlovni, kateri gre pa pohvala za njeno čisto in pravilno zgovorjavo, čeprav nekoliko deklamatorsko.

Ker ta dramatizacija nima nič kaj učinkovitega konca, bi bilo treba podati še sceno, ki je pa ni v tekstu. Oder je čisto temen in iz te teme se dvigne četa kaznjencev. Na čelu politični: dvignjenih glav in radostnih obrazov. Godba: Vstajenje!

Scene. Ne bi smele biti samo enostavne navadne dekoracije, temveč zlitje vseh zahtev, ki jih stavi oder: borbenost, miselnost, čustvo, propaganda. Scena mora igrati z igralci. Zastori, ker igra se v zavesah, belih, črnih, rdečih in rumenih. Kombinacija barv in luči. Pri posameznih dejanjih napis, kakor n. pr. v četrtem dejanju: "Beda, prostitucija, zločin", ki govore nazorene od govora.

Lepa in prijazna dvorana v ulici Cangallo je bila popolnoma zasedena. Obljubljena točnost tudi ni bila na mestu. Nedopustljivo je, da se med odmori sliši potomo zvočnikov le plošče, medtem ko najme društvo orkester in ga tudi pošteno plača. Zabava je potekla v najlepšem redu. Zaključim in menim, da sem s tem dovršil moje delo.

Slavko Savo.

Slovenska babica

dipl. v Pragi in Es. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Gostržba prvovrstna.

ANA CHRPOVA
ENTRE RIOS 621
U. T. 38, Mayo 8182

PERRAMUS
SUKNJO
OBLEKO
dobite na veliko izbiro iz najfinejšega blaga.
GENE ZMERNE —
DELO PRVOVRSTNO

Krojačnica
LEOPOLD UŠAJ

GARMENDIA 4947
La Paternal Buenos Aires

L. I. TOLSTOJ:

"Vstajenje"

Človek včasih, četudi proti lastni volji, mora oprijeti se peresa in kaj pisati. Pokličenih kritikov tu v tujini ni med nami in nepravilno bi bilo, da bi se pa radi tega ne pisalo o naših priveditvah. Res, neprijetno je pisati kritike, ker mnogi so prepričani, da poročila kritikov so le izraz različnih simpatij in antipatij. K temu pa dodam to: oni igralce, ki nastopi v igri z naménom, da ga kritika pohvali, ni igralec in sploh ni vreden, da stopi na oder.

Pa pustimo te komentarje in preidimo k stvari. Minulo soboto je dram. odsek Ljudskega Odra spravil na oder "Vstajenje", delo svetovno znanega pisatelja Leva N. Tolstaja. V dolžnost si stejem, da tudi jaz kaj zapišem o tem ogromnem in lepem delu.

Kar se je v porpagandni pisalo o Tolstoju in njegovih delih, se popolnoma strinjam, ne pa toliko o razlagi "Vstajenja". Tolstoj je pisal za ljudstvo in potruditi se moramo, da ga skušamo pravilno razumeti. Kaj nam je sploh hotel povedati ta starec, umetnik v pisanju? No pa, da bodemo bolj na jasnem, ogledmo si kaj so naši intelektualci izrekli o Tolstoju. Kot najboljšega k tem lahko prištejemo pokojnega univerz. profesorja v Ljubljani Dr. Ivana Prijatelja, ki je pisal o Vstajenju: "V Vstajenju vidimo mirnega umetnika, ki ve za najvišjo umetnost, modrega starca, ki je preveč izkusil, da bi ga moglo še kaj razburiti na svetu. Ali, kar nas tako vleče k njemu, ni ta izkušnost, to znanje sveta: ampak mi romamo k njemu, ker je ta starec tako dober. On ve za novo življenje. In zato spemo k njemu v dolgih, nepreglednih množicah."

Vstajenje pomeni dvignjenje naših ciljev, korak k pravici duše, k naši "stari pravdi". Tolstoj je fanatičen zdravnik, ki zapisuje za naše boleznin najzvenkejša zdravila.

V tem delu je hotel pkazati, kam zavede človeka, če živi samo svoji sreči, zaradi katere včasih pohodi tudi tuje življenje. Tako je uničil Nehljudov najlepše in najdražje kar je imela Katja — njeno vero v človeka in s tem njeno poštenje. Ta zavest ga je mučila, da se je ni mogel otresti. Da je mogel vsaj nekaj popraviti svoj greh, se je bilo treba vzdigniti, se odpovedati sreči, ki se ne ozira na druge, in se dati drugim. Svoje življenje je moral posvetiti Katji, da ji vzbudi novo vero v življenje, potrebo po lepšem življenju, kakršno se človeku spodobi. V tem je smisel njegovega vstajenja, kakor tudi vstajenja Katje, ki se ne prepušča več brez volje življenju, ampak si hoče ustvariti življenje po svojem srcu, tako življenje, o katerem je sanjala kot nedolžna dekle".

Dramatizacija Tolstega romana "Vstajenje", to ogromno delo je v svoji oderski obdelavi zgoščena v petih dejanjih, ki slede v zapored-

nem časovnem razvoju. Drama je šla že večkrat po slovenskih odrh in tudi v isti dramatizaciji, ki nam je v dokaz, da ni bila prevedena in dramatizirana izključno za Ljudski oder v Buenos Airesu. Tudi neznanu mi je, ime kakega dramaturga N. Ninčiča. "Vstajenje" je dramatiziral Hinko Nučič, dramaturg narodnega gledališča v Zagrebu, kateri je Ljudskemu Odru, proti plačilu, kot avtor, odstopil le pravico za uprizoritev igre.

Prej ko se lotim pretresti posamezna dejanja, hočem opisati nekaj, ki je najglavnejše, t. j. o režiji. Režiser ali igrski vodja si potom mišljenja ustvari po svoje pisateljevo delo, ki ga s papirja spravi na oder v resničnost. Pri naših odrh mora biti režiser tudi sam svoj dramaturg, mora imeti tenak čut za jezik, ker skrbeti mora, da je izgovorjavo pravilna, torej takšna, kakšno ima naš jezikoslovno neskarjen del naroda. Dobro paziti mora na povdarke težkih besed posebno pa imen, izgovarjati jih tako, kakor se jih krajevno izgovarja, kjer se dejanje vrši. Ne izgovarjamo Nehljudov, ampak Neljudov s sladkim l, Karabljova in ne Karabljova, Tarás in ne Táras, Kriļječov in ne Kriļjev, itd.

Tolstega "Vstajenje" je delo res težko, zelo globoko in ravno v tem delu smo videli v režiserju slabega intermeta. Moral bi položiti vso silo dela v notranjo poglobitev igralcev, v pravo doživetje. Enotnost sloga in jasnost izraza morata mu biti prvi zapovedi. In mnogo, mnogo več realitike. Ostri opazovalni dar Tolstega, katerega otrok je z vso jedrnato resničnostjo risano opisovanje življenja teh bednih izobčencev človeške družbe, mora najti v režiserju najboljše interpreti. In ne samo v režiserju, temveč to moramo najti tudi pri slehernemu igralcu, ki v igri nastopa. Pogrešek režiserja pri uprizoritvi "Vstajenja" je bil še največji, da je sam nastopil v glavni vlogi, ko je bil že v naprej gotov, da nima sposobnih igralcev, ki bodo odgovarjali danim jim vlogam.

Oglejmo si pa pomen posameznih dejanj in kako so posamezniki nastopali.

I. dejanje. Dimitrij I. Nehljudov ugodni prošnji svoje tete Sonje in pride za en dan na obisk in ravno na velik praznik. Na mladega peterburškega veseljaka napravi staromodno življenje ugoden utis. Kup spominov se vzbudi v njem, najlepši med njimi — Katjuša. Nekaj let jo ni videl in od tedaj je dosti živl in se močno spremenil. Zavrgel je filozofske misli vseučiliških let, o važnosti in krasoti dela in o nepravilni razdelitvi posestev ter se popolnoma vdal uživanju: ženska mu je bila najlepši pramen že preizkušenega razkošja strasti. Zato v Katjuši ne vidi več otroka. In ona — mlada, polna; garlni oficir, spomini, veliki prazniki, noč, strast:

Slovinci doma in po svetu

Četniško gibanje

London. — Moskovski radio je danes sporočil, da so jugoslovanski četniki zavzeli več mest v okolici Sarajeva in izgnali italijanske vojake iz njihovih vojašnic v Črni gori. Italijani so se umaknili iz Podgorice, Cetinja in Bara v bližino albanske meje.

Poroča se, da so četniki zavzeli v Bosni sledeča mesta: Foča, Čajniče, Višegrad in Rogatica.

Uspehi četniškega bojevanja v Jugoslaviji so danes najbolj pokazali v besnih člankih beograjskega časopisa, ki opozarja, da bodo Jugoslovani uničeni, če se ne bodo ndali nemškemu gospodstvu. "Novo Vreme", ki je pod nemškim nadzorstvom, trdi: Danes ni več vprašanje, če se bo s Srbijo napravilo kakor s Poljsko, danes nastaja vprašanje, če bo ostala ali pa izginila. rastlinjem dimu se tvori kreozot

Jugoslovanska vlada je dobila poročila, da divjajo hude bitke v bližini Dubrave, drugi četniški oddelki pa so v boju blizu Gline, 30 milj južno od Zagreba.

Srbi, Hrvati in Slovenci, ki se borijo v vrstah vojske generala Mihajloviča, uspešno napadajo nemške in italijanske sile. Tajna zveza med oboroženimi silami v domovini in zamejsko vlado v Londonu še vedno obstoji.

Pomanjkanje hrane

London. — V zvezi s pomanjkanjem hrane v Evropi in stisko za živež v Jugoslaviji se poroča, da je stanje zelo težko. Nemške zasedne oblasti so zasegle vso hrano, tako da mora kmetstvo prebivalstvo v nekaterih krajih prodajati svoje pridelke za nemške marke, kar je najstrašnejše za kmete v Srbiji.

Bern. — Po poročilih United Pressa iz Evrope o gospodarskem stanju se lakota širi ne samo v Poljski in Grčiji, temveč tudi v Jugoslaviji, nekdanji bogati zemlji. Položaj v Jugoslaviji je podoben grškemu. Nemčija je povsem izpraznila in vzela pod svoje nadzorstvo vse zaloge ži-

ta v Banatu, Bački, Hrvatski, Sloveniji in Južni Srbiji. Kdor pozna pravo gospodarsko stanje v Jugoslaviji, mora poročilo United Pressa verjeti. Kraji, ki jih je Nemčija zasedla, so ne le žitnica Jugoslavije, temveč tudi žitnica Evrope. Vsi ti kraji so dajali dovolj hrane ne samo za potrebe Jugoslavije, temveč tudi za izvoz. Jasno je, da morajo sedaj vsi ti predeli katerih pridelki so namenjeni samo za Nemčijo, trpeti lakoto. Črna gora, Hercegovina, Dalmacija, deli Bosne, vsa dalmatinska obala in hrvatsko Primorje, Lika in Krbava niso nikdar pridelovale toliko, da bi bilo samo za nje dovolj. To so kraji Jugoslavije, kjer ni hrane, v katerih pa živi duh odpora. Poskušalo se je poslati v Jugoslavijo samo z vojaško pomočjo. Poleg poročil United Pressa in Associated Pressa so še razna druga poročila, ki prav tako trdijo, da je gospodarski položaj v Jugoslaviji silno težak in da se posledice že jasno opažajo pri zdravstvenem stanju prebivalstva, zlasti v pasivnih krajih, ki so sedaj odsekani od bogatih delov Jugoslavije in počasi mro od lakote.

Atentator na Papena je bil Jugoslovan

Angora. — Oseba, ki jo je raztrgala bomba ob napadu na nemškega poslanika v Turčiji, Franza von Papena, je bil jugoslovanski slušatelj prava z imenom Omer. Policija je ugotovila, da je Omer prišel v Carigrad pred dvema letoma in se vpisal na vseučilišče. V Angoro je prišel vsega nekoliko tednov pred atentatom v Ataturkovem drevoredu. Von Papen in njegova žena sta ušla smrti, vendar ju je eksplozija vrgla ob tla. Omera, ki je bil 50 korakov od njiju, pa je bomba, ki jo je skrival pod plaščem, raznesla.

Policija dalje poroča, da je Omer verjetno bil balkanski mohamedanec, vzgojen jugoslovansko. Njegove starše so poklicali iz Smirne, da jih izprašajo. Prijete so bile tudi druge osebe,

ki so bile osumljene sodelovanja pri tem atentatu, dva sta ruska državljana. Te dni se je proces proti tem atentatorjem zaključil in so kaznovali nekatere z 10 druge pa z 20 letno ječo.

Plače mornarjev

Washington. — Poslaništvo Jugoslavije v Združenih državah sporoča sledeče:

V zvezi ureditve plač naše trgovske mornarice hje poslaništvo sprejelo od finančnega ministra dr. J. Suteja sledečo brzojavko:

Načrt o plačah se izdeluje skupaj z drugimi predstavniki zavezniških držav, ki vsi vzajemno prispevajo skupnim vojnim naporom. Prosim, sporočite uradno vsem posadkam, naj takoj nadaljujejo plovbo. Vsak, ki ustavi delo, krši pogodbo in plača naj se mu takoj ustavi ter zahteva pismena izjava, da noče nadaljevati plovbe. Posadke je treba opozoriti, da bodo v slučaju nadaljnje- ga ustavljanja plovbe odgovarjale po zakonu.

Pomoč vojnim ujetnikom

London. — V Londonu se je ustanovilo svoječasno društvo za zbiranje pomoči za jugoslovansko prebivalstvo in vojne ujetnike. Nedavno je imelo društvo sejo, ki so se je udeležili člani vlade in mnoge ugledne osebe iz Londona.

W. Rendell, angleški poslanik pri jugoslovanski vladi, je imel govor, v katerem je poudarjal potrebo, da je pomoč ujetnikom in zasužnjencem jugoslovanskemu ljudstvu treba poslati čimprej.

Minister za socialno politiko, g. Budisavljevič, je dejal, da bo vlada storila vse za zboljšanje sedanjega stanja ujetnikov s pošiljanjem zavojev.

Maria Luisa, velika prijateljica Jugoslovanov, je prosila, naj se jugoslovanskim ujetnikom pošlje čim bolj izdatna pomoč.

užnanji minister Ninčić je v svojem govoru razložil stanje v podjarmljeni Srbiji.

Rendell je v svojem govoru po- častil borce v Srbiji. Angleški škof Bohon je imel predavanje o Jugoslaviji. V predavanju je zlasti poudaril odnose med anglikansko in srbsko-pravoslavno cerkvijo. Nemci, je dejal, ne preganjajo samo srbske duhovščine, temveč tudi duhovščino drugih ver. Govorniku se je zahvalil neki Anglež, stari prijatelj Jugoslavije.

KADAR IŠCETE SLUŽBE obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

Slovenski stavbenik

za načrte, betonske preračune in Firmo,

obrnite se do tehničnega konstruktorja

FRANCA KLANJŠEK

Av. Francisco BEIRO 5329-31
Villa Devoto U. T. 50 - 0277

ZOBOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILLOVIĆ
de Falicov in

DR. FELIKS FALICOV
Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.

DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

Usoda gen. Djukanovića

Washington. — V rešilnem čolnu potopljene ameriške ladje so našli papirje, last jugoslovanskega generala Milana Djukanovića, slavnega junaka iz mnogih bojev in bitk njegove domovine Črne gore. Sklepa se, da je general Djukanović izgubljen. Djukanović je bil na potu iz Capetowna v Združene države z namenom, da zbere ameriške Jugoslovane v jugoslovansko vojsko za borbo z zavezniškimi četami proti osišču na Bližnjem vzhodu.

General je bil pomočnik poveljnika najvažnejšega jugoslovanskega pomorskega oporišča v Boki Kotorski v času nacijskega napada na njegovo domovino. Odbil je zahtevo po predaji in ostal na svojemu mestu, dokler je bilo kaj upanja, potem pa je ušel sovražniku v majhni in stari podmornici, ki so jo uporabljali za vaje.

Prebil se je skozi italijansko blokado v Grčijo in od tam v Palestino in Aleksandrijo, kjer se je pridružil vladi v izgnanstvu.

Postavljen je bil za poveljnika nove jugoslovanske vojske v južni Afriki, kjer je ostal šest mesecev. Na posebni ukaz jugoslovanskega vojnega ministra v Londonu je general Djukanović odšel iz Capetowna v Združene države, da bi tu organiziral mnoge Jugoslovane in Američane jugoslovanskega porekla, ki hočejo maščevati napad na njihovo domovino.

General prihaja iz znamenite stare rodbine gorate Črne gore, dežele slavne po njenih korenjaških in žilavih boreh. Mnogi od teh se še danes upirajo Nemcem.

Djukanović se je boril za svojo domovino leta 1912 proti Turčiji, 1913 proti Bolgariji in v svetovni vojni proti Avstro-Ogrski in Nemčiji. Zadnja leta je bil poveljnik topniške divizije v glavnem mestu Črne gore. Med njegovimi sorodniki v Združenih državah je njegova sestrična Danica Nikčević.

Naciji in tajna vojna na Balkanu

Carigrad. — The Christian Science Monitor — iz poročila Dereka Patmorja:

"Po verodostojnih vesteh z Bal-

kana so se narodi na Balkanu začeli dvigati proti surovim metodam Himmlerjevega Gestapa in zbirati v dobro organizirana tajna društva.

Jugoslovanska četniška organizacija je sama po sebi tajna družba, ki je organizirana po vsem jugoslovanskem ozemlju in celo v Beogradu, ki so ga zasedle nacijske čete, mladi rodoljubi prihajajo v zvezo z agenti generala Draže Mihajlovića in se vpisujejo v njegovo narodno vojsko.

Quislinški general Milan Nedić in nemške oblasti so napravili vse, kar je bilo mogoče, da bi zadušili četniško delavnost v Beogradu, a vse do sedaj so imena Mihajlovićevih agentov v Beogradu ostala tajna".

NAJBOLJ DRAG KRAJ V EVROPI

Ali veste, kateri kraj je najbolj drag kraj v Evropi? Hrvatska.

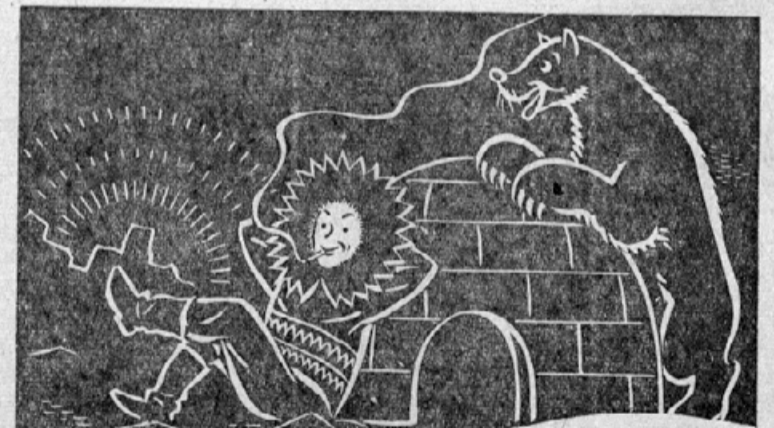
Cena življenjskih potrebščin je poskočila za 200% za najnujnejše potrebščine in 300% do 1000% za luksusne stvari. Za par čevljev je treba odšteti 20 dolarjev!

"Tukaj se vse dobi — je pisal neki tuji dopisnik — pod pogojem, da imate, veliko, zelo veliko denarja."

Četniško bojevanje po vseh delih Jugoslavije

"Danes je Jugoslavija bojišče s široko razvitim četniškim gibanjem, ki bije Nemece in Italijane povsod: v sredu države okrog Beograda, v jadranskem primorju, v Črni gori, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, v Hrvatski. Četniško bojevanje se je razvilo v pravo vojno. Razkropljene skupine četnikov, ki so se pojavile takoj, čim je sovražnik razkosal Jugoslavijo; so se pozneje medseboj povezale in danes so pod enim poveljstvom. Četniki imajo svojo vojsko, ki se je oborožila s sredstvi stare jugoslovanske vojske in z orožjem, ki so ga zaplenili sovražniku. Dejstvo, da jugoslovanski narod še vedno vztraja v četniški borbi, dokazuje napredovanje tega novega gibanja; četniško gibanje v Jugoslaviji se razvija v narodno rodoljubno vojno proti nemškim in italijanskim fašistom.

V zadnjih mesecih so četniki v mnogih delih države sami začeli na-

NO HAY PERSONA
que no sepa que

FLAG

es un cigarrillo de
VIRGINIA LEGITIMO

de tabaco importado de
W. D. y H. O. WILLS

25
cts.

VELIKI ZAVOD "RAMOS MEJA"

MODERNI PROTIVENERIČEN PRIPOMOČEK

BLENNORAGIA aguda, napačno zdravljena

Naš način zdravljenja popoln in brez bolečin

KRI, LUBS IN KOŽA: Lišaj, Izpadanje las

ženske, PLJUČNE, SRČNE.

SPOLNA SLABOST: se opomore po načinu Prof. Fürbringerja.

RHUMATIZEM že zastarel

ŽELODEC: Kislina, Napotje in Rana

HEMOROIDE IN POVAPNENJE ŽIL brez operacije

GERLO, NOS IN USESA: Divje meso, Vnetje in oglušnost

POPOLNO OZDRAVLJENJE \$ 30.— — PLAČEVANJE PO \$ 5.—

ANALIZE BREZPLAČNO. — Naša priznana Klinika z 20 letnim delo-

vanjem, je upravljana po SPOSOBNIH SPECIJALISTIH.

GOVORI SE SLOVENSKO

Sprejema od 9 do 21 ure — ob nedeljah od 8 do 12 ure

RIVADAVIA 3070 (PLAZA ONCE)

SLJIVOVICA

ŽGANJE

PELINKOVEC

VERMUT

KIS

Zlatko Badel

Avenida Maipú 3146-50 Olivos F.C.C.A.

U. T. Olivos (741) - 1304

padati. Obkolili so več mest, jih zavzeli in uničili zasedne posadke. V mnogih predelih je morala nemška in italijanska vojska v obrambo.

V nekoliko meseceh so jugoslovanski četniki zavzeli 5 letališč, ki so se danes pod njihovim nadzorstvom, Beograd, prestolnico Jugoslavije in središče Nemecev in izdajalca Nedića, so četniki nekoč obkolili in odrezali od zvez z zunanjim svetom, tako da v mestu niso mogli dobiti kruha in vsakdanje hrane.

Danes Nemei in Italijani niso več gospodarji Jugoslavije, kot so bili v začetku, ko so zasedli državo. Nasprotno, zaradi vednih napadov četnikov so bolj ujetniki kot pravi gospodarji zemlje.

Uspehe četnikov lahko ocenjujemo tudi po dejstvu, da so mnoge jugoslovanske pokrajine popolnoma osvobodili izpod sovražnika. Tako so n. p. z junjsko borbo pognali Nemece in Italijane iz Črne gore in se danes trdno drže pridobljeno ozemlje.

Navdušen spričo borbe Črnogorcev je narod v drugih jugoslovanskih pokrajinah sledil njihovemu zgledu in preganjal zasedno vojsko iz svoje zemlje. Često se bijejo vroče bitke, ki se jih na vsaki strani udeležuje po več tisoč mož. V neki bitki v Srednji Srbiji v mesecu novembru je bilo ubitih več sto Nemecev in 2000 ujetih, po šestdesetih urah neustavne borbe.

Narodi s zasedenih državah Evrope vedo, da bodo naciji izgubili vojno. To jih še bolj vzpodbuja k borbi proti njim. A sovražnik v svoji slepoti in hudobnosti uporablja v borbi proti njim vse hujske nasilje. Čim je prišla zina, so Nemei naznanili, da bodo premog, drva in hrano dajali samo v tistih krajih v Jugoslaviji, kjer je zamrla vsaka sled odpora.

Zaradi poškodovanj, ki se vrstijo v Jugoslaviji, kjer so rodoljubi dvignili v zrak mnoge vojaške tovarne, so nemški razbojniki ustavili električni tok od sedmih zjutraj do petih popoldne. Cestna železnica ne vozi. Sole so zaprte.

Maščevanja in surovo pobijanje talcev in mirnega ljudstva je dvignilo še močnejši val narodnega gibanja in pomnožilo poškodovano delovanje. Navajamo nekoliko zgledov takih dejanj: v telefonski centrali v Zagrebu se je razpočila bomba, ki je napravila škodo za skoraj 100.000.000 dinarjev, (o tem smo svoječasnno podrobno poročali); v Kraljevu, Glini in mnogih drugih mestih so dvignili v zrak železniške postaje.

V Dublinu je zgorela tovarna, ki je izdelovana smuči za nemško vojsko. Četniki, ki delujejo sovražniku za hrbotom, rušijo železniške proge in uničujejo vlake.

Z uničevanjem železniških prog in vlakov četniki ovirajo sovražnika pri dovažanju novih čet, orožja in streliva za svoje vojašnice in prav tako onemogočajo izvoz hrane in drugega bogastva iz notranjosti v Nemčijo.

Ta dejstva kažejo in predočujejo borbo, ki jo bijejo sinovi svobod-

ljubnega in ponosnega slovanskega naroda. Jugoslavlani so pokazali drugim potlačeni evropskim narodom zgled, kako se je treba boriti proti nemškemu fašizmu. Ta zgled zlasti velja Poljakom, Čehom, Slovkom in Bolgarom. Jugoslovanski junaki so zares dokazali, kako se je treba žrtvovati v borbi za osvoboditve svoje države iz oblasti nemških pijavk. Čim prej bodo drugi slovanski zasluženi narodi sledili zgledu Jugoslovlanov, tem prej se bodo osvobodili izpod nemškega fašizma.

Vesti iz Slovenije

V mestih v Sloveniji, ki so jo zasedli Italijani, izdajajo posebne kaznice za kupovanje hrane in obleke. Vsak poedinec ima na mesec pravice do enega kilograma riža, enega kilograma makaronov, dvajset dekagramov surovega masla, petnajst dekagramov mila, dveh decilitrov olja in dvajset dekagramov masti. Kruha dobi vsakdo po deset dekagramov na dan.

Baletta di Mottola je bil imenovan namesto generala Coselchia-ja za predstavnika stalnega odposlanstva italijanske fašistične stranke v "neodvisni" pri vsakem gibanju.

V Ljubljani so zasegli in sprejeli v zapore nekoliko hiš, kajti jetnišnica ljubljanske sodišča s policijskimi zaporci vred več ne zadošča za sedanje razmere. Od dne do dne zapirajo nove žrtve, ki jih nahajajo zlasti med ljubljansko univerzitetno mladino in med književniki in pisatelji. Več uglednih ljubljanskih intelektualcev je iz mesta izginilo. Osebe, ki so nekoč grajale razmere v Jugoslaviji danes prosijo Boga, da bi jim vrnil svobodo in državo, ki so jo izgubili.

POTREBNA JE POMOČ

Edini, ki se danes na evropskem bojišču bori proti Hitlerju, je močan i-postaven človek, ki ljubi gosli in prepevaaje domačih pesmi. Dolge mesece je general Draža Mihajlovič v jugoslovanskih planinah južno od Beograda s svojimi 100.000 junaki in pol, prežet s silnim duhom odpora, odbijal napade sedmih nemških divizij. Pred kratkim pa je po radiu sporočil jugoslovanski vladi v Londonu, naj mu pošlje streliva.

Jugoslovanske tovarne orožja niso v njegovih rokah. Dobil je nekaj pomoči iz tajnih virov — morda z letali iz Rusije. Prejšnji teden je vlada naprosila Združene države za "lend-lease" pomoč. Teško bi bilo poslati tako pomoč — najbližje stalno zavezniško oporišče je v Aleksandriji, 1200 milj od Beograda — a na tem svetu obupne in neobhodne borbe ni nikogar, ki bi bolj zaslužil pomoči.

Stanje v Hrvatski

V Kairu izhaja "Jugoslovanski Glasnik" (Bulletin Yougoslave), čigar prvi urednik je inž. M. Pastrvič. V št. 11. dne 27. IX. priobčuje sledeče:

"Kar zadeva stanje v Hrvatski, so berlinski merodajni krogi dokaj zaprti, poudarjajoč ob vsaki priložnosti, da je to vprašanje, ki zadeva vlado Paveliča in Rim. Resnica je, da ti krogi ne prikrivajo, da nemška tajna policija igra pri varovanju "novega reda" v "neodvisni državi" Hrvatski zelo važno vlogo, istočasno pa se opaža zaskrbljenost glede možnosti zatiranja odpora srbskih četnikov, ki že več kot dva meseca drže v svoji oblasti vso Črno goro in večji del Hercegovine in ki jih ljudstvo podpira s potrebnimi namini n hrano. Ta prednost je tem večja, ker so sile osišča zadržane v vojni proti Rusiji. V želji, da bi ljudstvu pokazal potrebo po "sodelovanju" z Nemčijo in Italijo je Pavelič v zagrebškem tisku začel silno propagando, poročajoč vsak čas o novih nemških zmagah na ruskem bojišču. Po drugi strani pa je vzpostavljane "novega reda" zadelo na nezadovoljstvo velikega dela naroda, tako da so Paveličeve oblasti začele streljati Srbe in žide, da bi zastrašile prebivalstvo. Ko to ni pomagalo, so začele streljati tudi Hrvatse, zaradi "komunizma" in "protidržavne delavnosti". Italija je v strahu, da ne bi četniki porušili proge iz Reke v Split zasedla vse Hrvatsko Primorje pod izgovorom, da Paveličeve oblasti ne morejo zavarovati in držati v redu te proge. Ker pa tek pride med jedjo, se Rim ni zadovoljil samo s Hrvatskim Primorjem, temveč je zavzel vso Dalmacijo, česar Pavelič vsekakor ni pričakoval.

Znano je po vesteh iz zanesljivih virov, da so četniki komaj trideset kilometrov od omenjene železniške proge, ki jo danes italijanske čete pazno varujejo, dočim so Paveličevi vstaji v teh krajih pod poveljstvom italijanskih častnikov.

Odkar je položaj Nemecev na ruskem bojišču postal kočljiv, so začele nemške čete zasagati brezobzirno vso hrano, vprežno živino in živino za klanje, obleko za svoje vojake ter pošiljati z Balkana tako velike tovore, da se že občuti pomanjkanje prevoznih sredstev. Vendar posvečajo Nemei veliko skrb popraviljanju in vzdrževanju glavne železniške mreže na Balkanu, kajti pred očmi so jim vsekakor možnosti novih gibanj in spopadov, v katerih bi ekspedicijske vojske, ki jih Nemčija zahteva od svojih balkanskih "zaveznikov" igrali veliko vlogo. Po drugi strani pa se Nemčija trudi, da bi umetno ohranila stare spore med balkanskimi narodi, celo med svojimi "zaveznicami", Romunijo in Bolgarijo, da bi onemogočil ustvarjenje složnega delovanja potlačeni balkanskih narodov proti osišču, vedoč dobro, da vsak malo močnejši nemir utegne pripeljati do splošne vstaje vseh balkanskih narodov in ustvariti za sile osišča zelo kočljiv položaj prav v trenutku, ko se na ruskem bojišču odigravajo usodni dogodki.

Po drugi strani pa se na ozemlju "neodvisne" Hrvatske in v zasedeni Srbiji ter v drugih krajih Jugoslavije šijo strašna preganjanja pravoslavnega duhovništva. A v delu Slovenije, ki je pod nemško zasedbo, Nemei neusmiljeno preganjanje tudi katoliško duhovščino. Zlasti divje je preganjanje pravoslavni duhovnikov zaradi dejstva, ker odkrito nagovarjajo narod k upor. Mnoge pravoslavne cerkve po deželi so požgali, ker so, kakor v turških časih, tudi sedaj bile zbirališča četnikov. Končno moramo z žalostjo dodati,

da so beograjsko patriarhijo nemški roparji popolnoma oplenili in svete pravoslavne felikvije in cerkvene stvari cinično in brezvestno odnašali v Rumunijo in Bolgarijo, ponujajoč jih na prodaj za majhne denarje.

Govor predsednika jugoslovanske vlade

(The New York Times)

Washington. — Jugoslovanski sednik vlade Slobodan Jovanović je popisal trpljenje Srbov in Slovencev v Jugoslaviji, ki umirajo v "terorju, izgenjanju, mučenju in uničevanju" pod nacističkim nasiljem. V govoru po londonskem radiu z besedami, ki jih je 2. marca objavilo jugoslovansko poslanstvo, je med drugim dejal sledeče:

Predsednik Jovanović, ki je vse to sporočil v dnevnem povelju jugoslovanski vojski na Srednjem vzhodu, je obtožil Nemece, da so pri svojih "ekspedicijah z ognjem in mečem uničili" mnogo srbskih krajev.

"Naša mesta Kragujevac, Kraljevo, Čačak, Užice, Rudnik in druga mesta je nemška vojska obkolila in vse moško prebivalstvo z duhovniki in petnajstletnimi otroci vred so postavili pred strojnice", je dejal.

"Tako so Nemei v Kraljevu, kakor sami priznavajo, ustrelili šest tisoč ljudi in niso pustili ene same moške glave. V Kragujevcu, srcu Šumadije, pa so po njihovem lastnem priznanju ustrelili štiri tisoč šeststo mož, po ljudski oceni okrog ose tisoč. V tem mestu so Nemei postrelili ves šesti, sedmi in osmi razred gimnazije s profesorji in ravnateljem na čelu, ki so mu Nemei hoteli prizanesti, pa je sam prošil naj ga ustrelje skupaj z otroci. Ti naši otroci so s pesmijo na ustih koralali na morišče in ko so jih strojnice začele kositi, so se slišali vzkliki: "Živela Srbija!, Živela Jugoslavija!, le streljajte, otroci Srbije smo!" Za to klanje so morali Nemei svoje vojake za strojnici upijati, kajti strašnemu prizoru niso bili kos. Mnoga mesta so podrli. V Gornjem Milanovcu je od 464 hiš samo 72 ostalo celih. Ljudi so zaprli v cerkev in mesto zažgali. Ko je požar besnel z vso silo, so ljudi izpustili, naj si iščejo rešitve skozi ruševine in plamen."

Borba Jugoslavije

(Peter Stanković, urednik Hrvatskega Glasa)

V zavezniško zmago v prvi svetovni vojni in z zedinjeno voljo naroda je Jugoslavija postala l. 1918 neodvisna država. Hrvati in Slovenci in nekoliko milijonov Srbov (ko je v XIV. stoletju Srbija prišla pod turški jarem), ki so prišli v sestav avstro-ogrškega carstva, so skupaj s Srbi iz Srbije in iz Črne gore ustvarili skupno državo. Tako so vsi prvič v zgodovini bili pod skupno vlado, razen tistih, ki so ostali pod italijanskim jarmom na Primorskem. V dvajsetih letih njihovega skupnega življenja je prišlo do sporov, ker so nekatere reakcionarne sile hoteli diktatorstvo. A Hrvati so vedno hoteli demokratsko Jugoslavijo. Končno sta se avgusta 1939 Hrvatska in Srbija povsem sporazumeli. To se je zgodilo vsega nekoliko

dni pred novo vojno. Država sama je postajala vse močnejša, samo še nekoliko let miru in Jugoslavija bi bila med najbolj demokratičnimi državami na svetu, kajti Južni Slovani so svobodoljubni in demokratičen narod.

A Hitler in Mussolini nista hotela močne države na jugovzhodu Evrope. Hotela sta majhno Hrvatsko, majhno Srbijo in majhno Črno goro. Kar zadeva Slovenijo, sta Hitler in Mussolini imela načrt razdeliti si jo med seboj. Jugoslavija, ovira na njuni poti, je bila napadena, ker je njeno svobodoljubno ljudstvo rajši izbralo smrt kakor sužnjost...

Jugoslovanska vlada je sedaj v Londonu, kjer biva tudi kralj Peter (sedaj je v Severni Ameriki). V Kanadi in v Združenih državah je več ministrov londonske vlade, med njimi tudi ban Hrvatske dr. Ivan Subašić.

Po zasedbi Jugoslavije so se vojniki v planinah Srbije, vzhodne Bosne in Črne gore organizirali v skupine neredne vojske pod vodstvom generala Mihajlovića, ki se je prispil v svetu s svojo vojaško sposobnostjo in s svojim odporom proti osišču. Jugoslovanska vlada v Londonu ga je imenovala za vojnega ministra. Mihajlovič je De Gaulle svojega naroda.

(Winnipeg Tribune, 18. II. 1942.)

Jugoslovanski mornarji za Jugoslavijo

Govor g. Davorina Grduna po radiu

"Dragi pomorščaki: Naši starši, žene, otroci, bratje in sestre danes jokajo v naših praznih in izropanih domovih. Solze našega ljudstva so orosile naša polja ob lužah krvi naših nedolžnih žrtcev. Po izbah naših skromnih primorskih koč, kjer smo nekoč preživljali naše najprejnejše dneve, zdaj pretakajo solze naši sarši in žene, ki nas brez moči kličejo in s strahom v duši pričakujejo naše vrnitve. Solze pretakajo naši otroci, bratje in sestre, ko hočejo kruha, pa ga ni, kar so jim ga vzeli od ust naši sovražniki. V tem stoku naroda, ki je še mnogo hujsi v drugih delih naše domovine, se je rodil naš narodni junak in vitez Draža Mihajlovič. Ob tem trpljenju naroda so se okrog svojega vodje, generala viteza Draže Mihajlovića zbrali rodoljubi, vsi Srbi, Hrvati in Slovenci in vse, kar svobodno diha, da blaboslavijo svoje orožje na oltarju naše svobodne, velike in prerajene Jugoslavije. Zbrali so se, da s tem orožjem poiščejo ubijalce nedolžnih staršev, žen, otrok, bratov in sester in da olajšajo preživelim v težki borbi, ki jo bijejo za svobodo nas vseh.

Mi smo dalmatinski Hrvati. Ponášamo se z našimi stoletnimi pomorskimi izročili, ki so čast našega naroda razširili po vseh morjih in vseh celinah. Danes pa so naši sovražniki zaprli jugoslovansko obalo in naša narodna pota v svet. Danes je vsa naša obala last naših stoletnih sovražnikov in naši starši, žene, otroci, bratje in sestre so v njihovih težkih okovih. Tako je določil javni sporazum o razmejrtvi med dvema razbojnikoma, Mussolinijem in Paveličem, gangsterjema, kakršne tukaj v Severni Ameriki zasledujejo pod imenom "državni sovražnik št. 1" in posajajo na električni stol. Pavelič je edini, ki je za nas, Hr-

Dr. LUIS RAZUMNEY

KIRURGIČNI ZOBOZDRAVNIK

DIATERMIA — ELECTROCIRUJIA

Sprejema vse dni od 14 do 20 ure.

SEGUNDA 1848 — U. T. 67-3961 — BUENOS AIRES

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznane specialista za navedene bolezni Dr. A. AZAGURRE.

Imamo zdravniške specialiste za bolezni na pljučah, obistih, jetrah, želodcu, živčevju, glavobol in revma zem.

Zenske bolezni

Analizacije krvi, vode itd. so izvršene po Profesorju Narodne Univerze v Buenos Airesu Dr. I. Raffo.

RAYOS X, DIATERMIA in ELEKTRIČNO ZDRAVLEJNJE.

Zdravniški pregled \$ 3.—

Sprejemamo: od 9—12; pop. od 15—21. — Ob nedeljah in praznikih od 9—12.

GOVORI SE SLOVENSKI

SUIPACHA 28

(1 kvadro od Av. de Mayo v višini 200)

PRVOVRSTNA KROJAČNICA

"LA ESTRELLA"

ZA JESENSKE IN ZIMSKE OBLEKE

V ZALOGI VELIKA IZBIRA BLAGA ZNAMKE SUPERLAN

Stanislav Maurič

TRELLES 2642 — Buenos Aires

U. T. 59-1232

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA

zatecite se k

Dr. A. GODEL

Sprejema se od 9 do 12 in od 15 od 21 ure. GOVORI SE SLOVENSKO BARTOLOME MITRE 1876

POZOR!

TRGOVINA ČEVLJEV BELTRAM

Vas podomače postreže.

Če hočete biti elegantno in dobro obuti, posetite to trgovino, imeli boste na razpolago veliko izbero vsakovrstnih čevljev, copat za delo, sport in izlete. — Pridite, pa se boste prepričali! Se priporoča

Albert Beltram

DONATO ALVAREZ 2288 — BUENOS AIRES

vate-Dalmatince podpisal v italijanskem bančnem podjetju menico za naše hlapčevanje Italijanom, za vse čase, kajti misli je, da bo njegova krvava moč večna. Pavelić je omaževal našo hrvatsko zgodovino. Odsel je v Rim, da bi za svoje reci neodvisne podanike poklical kralja italijanske krvi.

V Pavelićevih žilah je zdavnaj nehala teči hrvatska kri, ki se je, najbrž zaradi grehov očetov, spremeni v kri gangsterja, kajti on enako muči in ubija Srbe in Hrvate in vse tiste, ki ljubijo veličino in svobodo Jugoslavije, nas, dalmatinske Hrvate pa je povrhu prodal v suženjstvo našega večnega sovražnika.

In sedaj, ko pošiljamo s tega mesta, iz New Yorka, kjer pred pristaniščem kipi visoko v nebo kip Svobode, svoje misli v naše jugoslovansko primorje; ko pošiljamo svoje misli staršem, ženam, otrokom, bratom in sestram naših pridnih mornarjev, ko s tretotom v duši čakajo brez hrane in tople obleke v suženjstvu naših sovražnikov, mi misli uhajajo k mogočnosti jugoslovanske narodne zavednosti, ki bo po vsem našem trpljenju, po preiskunjah in po zmagi zavezniškega orožja veličastno vzvalovala ob našem primorju, od Trsta do reke Bojane, od Triglav do Vardarja.

Te narodne slavnosti in tega veselja se bo na dan zavezniške in naše zmage udeležil ves naš narod, ki je stradal in trpel; deležni ga bodo vsi tisti, ki bodo ostali po naših planinah in domovih, ki so z orožjem v roki gledali smrti v oči, kajti oni danes dajejo svoja življenja za novo, preorojeno, veliko in svobodno Jugoslavijo; deležni ga bodo vsi naši pomorščaki, ki za ceno svojih življenj z našimi ladjami prevažajo vojaške potrebščine za zavezniške, ki nam bodo prinesle svobodo in vstajenje naše domovine. Tega veselja bodo deležni vsi, ki v kateermkoli delu sveta s svojim delom in v svoji želji po svobodi pri našajo skupaj s svojimi zaveznički svoj osvobodilni delež v splošni borbi, a ti so mornar na morju in nemornar na kopnem.

Sovražniki se mimo mučenja naših staršev, žen, otrok, bratov in sester v naši domovini poslužujejo tudi nesramne propagande. Vsemu, kar ljubimo in kar je naše zadavajo težke udarce. Po časopisih in po radiju poročajo o potopitvah naših ladij. Zato v imenu vseh naših mornarjev pozdravljam njihove starše, žene, otroke, brate in sestre in jim sporočam, da so njihovi hranitelji, možje in sinovi vsi živi in zdravi in da ni bila, odkar je naša domovina v vojni potopljena ne ena sama naša, ladja, zahvaljujoč se močnemu britanskemu brodogradu in sedaj amerikanškemu, ki gospodarita po morjih.

(Zadnje čase mogoče le katera.) Zopet bo prišel čas, ko se bomo objeli in skupaj z vami uživali veličastje in svobodo naše Jugoslavije. Prišli bomo nazaj z vsemi preostalimi ladjami. Nekaj smo jih dali Angležem, da jih uporabijo za isti namen, za prevažanje vojnih potrebščin za dosego skupne svobode. Če bi nam tudi manje ostalo, bi bili zadovoljni, kajti naše jugoslovanske ladje delajo za zavezniške in samo z njimi bomo dosegli zaželjeno svobodo. Po zmagi slovanske Rusije, Združenih ameriških držav, Anglije in generala Draže Mihajloviča pa nam ne bo treba mnogo beliti si glav, kako bi zagotovili našo srečo. Italijani so nam pri njihovem prvem ropanju odvzeli skoraj vse la-

dje — tri četrtine vsega našega ladjevja — ki so jih našli v našem morju od Trsta do Sušaka. To izgubo smo občutili sredi največjega pomankanja našega dalmatinskega primorskega življa, kajti s tem so nam odvzeli edini vir zaslužka.

A po tej drugi svetovni vojni ne bomo vzeli Musoliniju zemlje ne ladij. Vzeli mu bomo samo tisto, kar je prej bilo naše in kar so nam pri prvem ropanju ugrabili, vse premično in nepremično imetje na ozemlju naše trpeče Istre, od Trsta in Soče pa do Sušaka in vse tisto, kar so nam ugrabili pri drugem razbojništvu, od Sušaka do reke Bojane. Če bi v vse to ne verjeli, bi dvomili v zmago zavezniškega orožja, v zmago slovanske Rusije, Združenih ameriških držav in Anglije. Dvomili bi v našo zmago. Danes pa ni med nami nikogar, ki bi v to dvomil. Vsi smo globoko prepričani, da smo z našimi močnimi zaveznički na potu do svobode in da bomo po tem potu prišli po stezah našega narodnega pomorskega življenja k vam in da bomo v skladu z našimi pomorski izročili nosili slavo naše velike Jugoslavije z njenim velikim trgovskim ladjevjem pod zastavo naše svobode.

Prišli bomo k vam, da vas v veselju objamemo in rihče več nas ne bo mogel ločiti, kot so nas v tej žalosti in zgodovini sveta, dragi starši, otroci, bratje in sestre in žene očili nemški in italijanski tanki, ki so nam mornarjem zaprli pot do vas.

Živel Kralj! Živela Jugoslavija!

Hrvati v borbi za Jugoslavijo

(Vladimir Ivanovič)

Postavimo, da je prav danes neka naša ladja prispela iz daljne Indije ali črne Afrike, Avstralije ali iz nevarnih angleških voda v newyorško pristanišče. Ladja je umazana in izžepana. Tudi nevarnemu opazovalcu se ladja zazdi utrujena, prav tako utrujena, kakor častniki in mornarji, ki se jim sedaj, po dolgih mesecih, živci sproste. Na obrazih jim vidite, kaj so preživljali.

Naša javnost, ki je sedaj tako rekoč samo v Ameriki in v Angliji — ne ve, kaj počno naše ladje in naši pomorščaki; ne ve, kakšno vlogo igrajo v vojni na morju in bitkah na Atlantiku in kako sodelujejo in podpirajo delovanje zavezniških.

Angleži, ki so gospodarji morja, so mornarico vedno imenovali "The Silent Service" in prav imajo, kajti pomorščaki opravljajo svoje delo najrajši brez slave in hvale. Ladja se tiho prithotapi v pristanišče in v tajnosti odide. Ne več odkod, ne več kam.

Vendar je od časa do časa potrebno dati priznanje njim, ki svoja življenja tvegajo za domovino v malo zapaženem delu v nevarnih morjih. Osebe na naših ladjah je skoraj vse hrvatsko in v teh časih, ko se vse mogoče govori o Hrvatih, je važno pribiti, da so ti Hrvati Jugoslavlani, ki so bili v svobodnih vodah sveta in ki so 27. marca in 6. aprila lahko prosto izbirali, če hočejo z brati ali s tujeem.

Nobenega slučaja ni bilo, da bi ti Hrvati, ki predstavljajo 98% oseb na naših ladjah obstali in zanemarili svojo dolžnost, zavedno in rodoljubno. Voja je našla našo mornarico v vseh morjih sveta. Osebe na ladjah se je zbiralo okrog radijskih aparatov usodnega dne 27. marca. Z istim veseljem in istim ponosom kakor bratje v domovini so pozdra-

vili ta prvi udarec v proti-hitlerjevi revoluciji. Tiste ladje, ki so bile daleč od delovanja osišča, so nadaljevale svojo vožnjo mnoge ladje pa, ki jih je vojna srečala v Sredozemskem morju, so ušle v Gibraltar ali v Lizbono, od tam pa v vode Zapadne Hemisfere.

Ladje z jugoslovansko zastavo niso nikdar bile nevtralne. Vedno so bile na strani tistih, ki so razširjali nauk, da je morje svobodno za vsakogar. Že od septembra 1939 so mnogi naši pomorščaki delali za demokratske sile in že takrat so se naučili umetnosti bojevanja na morju, kajti vedeli so, da se bo prej ali slej tudi Jugoslavija morala udeležiti silne vojne.

Skupno število ton naših ladij je okrog 400.000 ton in sedaj je razdeljeno v štiri glavne skupine, da bi zavezniškom moglo najuhpešneje pomagati. Prva skupina potuje v Anglijo. V tej skupini so znane naše ladje s slavimi imeni, "Nemanja", "Dinara", "Vojvoda" "Putnik". Ladje v tej skupini potujejo v konvojih, ob spremstvu rušilcev in letal. Vsaka je oborožena s topovi 3 ali 4 inč. Mostovi teh ladij so zavarovani z debelimi jeklenimi ploščami, ki varujejo "mozgane" ladje. Imajo tudi električne naprave, ki jim pomagajo v borbi z magnetičnimi minami in plitvih vodah okrog britanskega otočja. Vsaka ladja nosi na zadnjem delu velik balon, ki s svojimi žicami onemogoča strmoglavljanje nemških letal nad ladjo. Nekatero ladje v konvojih imajo tudi lovska letala. Razna druga manjša sredstva, o katerih ne smemo govoriti, spopolnjujejo obrambo ladij.

Druga največja skupina naših ladij potuje v daljne kraje. Po takih progah vozijo naše velike ladje kakor "Triglav", "Dubrovnik", "Prime Andrej". Te ladje potujejo v Indijo, Južno Afriko in Perzijski zaliv. Ta potovanja so po splošni sodbi najbolj nevarna zaradi možnosti napadov nemških roparskih križark in zaradi dolžine poti. S seboj nosijo te ladje ameriške vojaške potrebščine za zavezniške in ruske potrebe. Podpirajo delovanje v Libiji, na Bližnjem vzhodu in v Južni Rusiji.

Tretja skupina naših ladij potuje po Tihem Oceanu in v bližini Singapora. Tu so ladje "Rečina", "Supetar" in "Aleksander I." Zdalj porabljajo vse sile za prevažanje pomoči Angležem in Amerikancem iz Avstralije in bogatih nizozemskih otokov.

Četrta skupina je v vodah Zahodne Hemisfere. Tu so v glavnem manjše ladje, kakor "Dubravska", "Bosanka", "Petar", ki pomagajo zalagati ameriško industrijo s tvarinami iz Južne Amerike. Iz Chilea vozijo soliter, iz Guayane boxit.

Jugoslovansko delovanje na morju je marljivo in uspešno — vendar ni brez žrtv. Mnoge ladje je sovražnik potopil, na njih so naši ljudje izgubili življenje. Vendar to ne ovira naših častnikov in mornarjev, kajti pripravljeno so pretrpeti vse za uresničenje nove Jugoslavije, o kateri sanjamo. Naši pomorščaki so socialno zavedni; vedo, kaj se dogaja v svetu.

Slov. Babica

FILOMENA BENEŠ-BILKOVA

Diplomirana na Univerzi v Pragi in v Buenos Airesu
Ordinira od 9 zjut. do 9 zvečer
LIMA 1217 — BUENOS AIRES
U. T. 23 - Buen Orden 3389

Krojačnica 'Gorica'

Franc Leban

WARNES 2191 Bs. Aires

Nasproti postaje La Paternal

TRGOVINA JESTVIN

"Bela Ljubljana"

IVAN MOČNIK

Sapaleri 2700 na Paternalu

U. T. 59 - 0467

ja v svetu. Hrabri so in dostojni svojih bratov, ki umirajo v planinah Srbije in Bosne. Vedo, da bodo po vojni ponosno stopili na osvobojeno jugoslovansko tlo z zavestjo, da so tudi sami prispevali v borbi za svobodo. Sprejeti bodo kot bratje, ki so si pridobili pravice do sodelovanja pri graditvi nove Jugoslavije in nove Evrope.

Pomorščaki malo govore. Rajši delajo in s tem pokažejo svojo vdanost. S temi deli su neprecenljivo koristili hrvatskemu narodu, ki leži nem in strt pod vstaškim izrodkom. Kot edini Hrvatje v tujini je njih velika naloga s svojim vedenjem, svojimi ideali in deli razložiti težnje vsega hrvatskega naroda v Jugoslaviji. Doslej so dokazali in dokazovali bodo še naprej, da za vsako ceno premagajo sovražnika, ki tlači Evropo in njihove brate v domovini.

Udruženje Primorskih Slovencev

Ono malo število naših rojakov iz Primorja, Koroške in Prekmurja, ki so bili tako srečni, da so se izselili iz zasužnjene ozemlja v Ameriko, so danes zopet žrtve starega prokletstva. Danes so postali, čeravno formalno "enemy aliens". Po proglasu hvišnega ministrskega predsednika generala Simoviča, bi pričakovali, da se gotove osebe pobrigajo ter izposlušajo našim rojakom vsaj status prijateljskih tujcev. Ali kako moramo pričakovati takih dejstev od naših diplomatskih "genijev"? Sicer pa, mogoče je ravno to tudi naša sreča ker naše roke so proste in ostanejo proste. Ako bi naši rojaki ki predstavljajo te jugoslovanske manjšine tukaj v Ameriki imeli malo več brige, bi lahko ta problem že zdavnja rešili. Zato je nujno potrebno, da se rojaki končno prebude iz spanja in letargije ter se organizirajo, da zaščitijo svoje pravice.

V ta namen je bil izbran nov odbor "Udruženja za obrambo jugoslovanskih manjšin", ki si je nadel nalogo, da izposluje zaščito tukaj živim članom teh manjšin proti vsakovrstni diskriminaciji, ki bi bila posledica njihove prisiljene državljanске pripadnosti. Nadaljni cilj te organizacije je, da deluje z vsemi legalnimi sredstvi za rešitev problema naših manjšin na podlagi demokratičnih načel in smatra, da je končna rešitev teh vprašanj, spojitve teh manjšin s svojim narodom v okviru nove, svobodne in demokratične, federativne Jugoslavije.

Za predsednika je bil izbran rojak Bratina, za podpredsednika istrski rojak A. Šintič, za tajnico Mary Vidošič in za blagajnika Lovro Rerečič.

SLOVENSKO STAVBENO PODJETJE

A. S. V. L.

A. STOKA & V. LOJK
T. KONSTRUKTORJA

Pisarna: LOPE DE VEGA No. 3136
Buenos Aires
Tel. 50-4300 Prv. 54-2756 Part.

Priznati moram, da so istrski rojaki pokazali mnogo več razumevanja in zanimanja za to organizacijo kakor pa Slovenci.

V Brooklynu se je tudi organiziralo enako društvo, ki ga vodijo isti motivi kakor nas. Obe društvi bodo sodelovali za dosego skupnih ugodnosti, namenov in ciljev.

Ne smemo pozabiti, da kot posamezniki ne moremo ničesar doseči. Le kot močna enotna narodna organizacija, ki ima svoja društva ali podružnice v vsaki naši koloniji, more uspeti v svoji nameri, da izposluje upoštevanje razmer za rojake ne-državljanov od javnih faktorjev v Washingtonu. Zato pozivamo vse neosvobojene brate Slovence in Hrvate (iz Primorskega, Koroške, Štajerske, Prekmurja in Istre), da se nemudoma organizirajo ter stopijo z nami v zvezo v svrhu nadaljnega skupnega delovanja.

Ako žele katere organizacije v svrhu enotnosti naš društveni Ustav in pravila, jim mi dopošljemo isto takoj. Vse tozadevne dopise naslovi-te na: "Udruženje Jugoslovanskih manjšin" 302 E. 72nd St., New York, N. Y.

Rojaki na delo — ne odlašajte!

Precej slično je tudi z nami tukaj v Argentini, razlika je samo ta, da Argentina ni v vojni in nimajo oblasti ničesar proti nam.

So pa drugi važni vzroki, ki se jih mora nujno rešiti, to je zaposlenost naših ljudi pri raznih podjetjih, katera nečemo imeti zaposlenih italijanskih državljanov.

To pereče vprašanje je treba nujno rešiti. In to rešiti bi morale naše jugoslovanske oblasti.

Res, da se je v tem oziru storilo že nekatere korake od strani našega poslanstva, istotako od Primorskega odbora, vendar zadeva do sedaj še ni ugodno rešena. Treba bo radi tega to stvar bolj resno in živo pri-jeti v roke.

SOBA V NAJEM

Lepa zračna soba s prvovrstno hrano, zelo primerna za zakonski par se odda. Cena nizka.

FOTOGRAFIJA "LA MODERNA"

VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU

Ne pozabite FOTO "LA MODERNA" S. SASLAVSKY

Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

Plane, Ekonomične betonske kalkule, Obširne tramitacije, Firma, Ob. Sanitarias itd. — Za zidanje, povečanje, in popravo liš v mestu in deželi z takojšnjim in več časnim plačevanjem v komodnih mesečnih obrokih, manjših kot najemina katero plačujete sedaj.

MATERIJALI IN DELO PRVOVSTNO.

Plane in proračune brezplačno. OBISČITE NAŠO PISARNO.

A. M. U. D. T. Y. C.

Asociación Mutua Universal de Trabajo y Cultura UNIMULTIVERSIDAD

Una Institución del pueblo, para el pueblo y por el pueblo.

Vzajemna Zadruga Dela in Kulture. Ustanova ljudstva, za ljudstvo in z ljudstvom.

Sedež: Rodríguez Peña, 428. — U. T. 35 - 5112

Podružnica: 1º: Córdoba 5344. — U. T. 35 - 4159

Preskrbuje delo, službe ter daje navodila v vseh strokah dela in znanstva:

za služkinje, kuharice in druge posle.

Kolonizacija (preskrbuje lastno kmetijo).

Sprejema vpisovanje za "NOVO SLOVENIJO" v Ekvadorju.

Rojaki, udružite se, v Edinosti je moč!

Praktična Kuhinjska šola: za služkinje in druge posle za časa ko čakajo delo.

Večerni tečaji: za odrasle.

Tečaji: za Trgovstvo, angleško, francosko, špansko in druge jezike.

Pripravljalnica: za vstop v vsako šolo, srednjo in visoko šolo.

Posebni tečaji: za Kasteljansko, Angleško, Francoščino in druge jezike.

Pripravlja "Društveni Dom", kjer bodo praktične in teoretične šole za one, ki čakajo na službo.

Ljudska predavanja: v vseh strokah znanstva in dela.

Odvetniški oddelček: daje vse pravne nasvete brezplačno.

Zdravniki.

Vse informacije za svoje člane, brezplačno.

Ustanovitelj in predsednik prof. Albert Prinčič

PRVOVRSTNO KOSILO!

MEDNARODNA KUHINJA — OBED \$ 1.20 — 6 JEDI

Florida Bridge Club

Vsak četrtek zvečer ob 21.30 uri

BRIDGE TURNIR

Vsak mesec

RUMMY in SKAT TURNIR

Klub se obrača na vse interesirane, da se turnirja udeleže. Natančnejše podatke se dobi pri klubovem vodstvu osebno ali po telefonu od 10—16 ure (tel. 32 - 3871) od 16.30—20 ure pa (tel. 32 - 3182)

VIAMONTE 741 BUENOS AIRES

Se priporoča VODSTVO.

Bilo je pred tisoč leti...

Ko so naši davni pradedje odložili bojno orožje in prijeli za plug, da bi mogli spet mirno nadaljevati svoje življenje, tedaj se jim je zastavilo novo vprašanje, ki so ga preje pač slutili, toda v neprestani borbi z nevarnimi sosedi, z roparskimi Obri, s humskimi ostanki, z german-skimi rodovi, niso vtgnili reševati večnih vprašanj, ker je bilo treba preje urediti stvari, ki so jim potiskale meč v roke. Perun je bil tedaj njihov prvi bog, Morana, boginja smrti, njihov veliki strah; Svetovit je bil simbol njihovega upanja v zlato bodočnost, katero so upali uresničiti tedaj, ko bo pastirski bog Veles v miru čeval njihove čede in bo rodovitna Vesna sejala bogastvo na njihovo polje, da bodo v miru uživali svoj kruh in pasli svoje čede...

Ko so doživeli res mirnejše čase — bilo je to po končnem porazu Obrov v začetku 9. stoletja — je bilo treba priti na jasno glede vprašanj, ki so tirjala odgovora.

Narod, ki dotlej ni vtgnil reševati modrosloveskih problemov, je tedaj nujno našel v sebi zanimanje tudi za druge stvari, ko je imel preskrbljeno za jed in obleko. Tedaj narod je bil namreč notranje nepokvarjen in se je dobro zavedal tega, kaj je čednost in kaj grdobijsa; se je dobro zavedal, da ni v grlu in ustih postava jedi in pijače temveč v trezni umerjenosti; da so vrelci človeškega življenja posvečeni in da zdravi in dobri otroci rastejo samo v čednostni družini, kjer so spolne zablude izključene in poželjivost obsojena. Taka je bila modrost, ki so jo sprejeli od svojih pradedov. V stiku z naprednimi narodi tiste dobe, z Grki in Rimljani, pa so spoznali moralno propast teh narodov, katerih njihovi jekleni oklepi in gonice ter bronaste čelade le niso mogle obvarovati, ker je bilo njihovo

vo srec izprideno, ker so bili gnili v svojem jedru, vdani vsem grdobi-jam človeške pohote, ker so bili slabici, ki niso znali vladati lastne ne-urejene poželjivosti.

Tako so ti naši pradedje spoznavali vrednost kreposti in pogubnost človeških slabosti. Gosposki Rimljan in Grk je propadal kljub učenosti in tehniki in bogastvu, naši predniki pa so z bistrim pogledom in čistim srcem snovali svojo bodočnost.

Sprva nezaupni proti vsemu, kar je gosposki sosed imel, so počasi le prisluhnili in zaostriili svoj pogled, če bi ta vsiljivec morda le imel tudi kaj vrednega. Tedaj so opazili, da tudi ti Rimljani in Grki niso sami lokavi trgovci in nasilni pohotneži, temveč da je tudi med njimi plemenitih in čednostnih ljudi. Ta in oni izmed njih je prišel nazaj iz dežele gosposkih sosedov, koder je bil morda vojni ujetnik ali suženj ali pa vojak ali kot popotni godec. Ti rojaki so pripovedovali ne le o grdobijski one gospode temveč tudi lepe zglede iz življenja rimskih in grških narodov. Ta je bil suženj, pa ga je nje-gov gospodar osvobodil; oni je kot popotnik padel med razbojnike, pa so se ga ranjenega in oropanega do-bri usmili. Da, tudi med njimi je dobrih, tako so pripovedovali in govorili o novi veri, katero imajo tisti, ki so dobri. Oni pohotni nasil-niki, ki žive v svojem bogastvu in pretepajo svoje sužnje so čisto drugi ljudje kot pa tisti drugi, kateri imajo vero v nekega Kristusa, ki je prinesel nov nauk in novo vero na svet, ki uči, da bodo enkrat vsi lju-dje prišli pred božjo sodbo in da bo dobo večno živeli, dobri v nebesih, hu-dobni pa pogubljeni v peklu...

Tako se je širilo vse bolj spozna-nje evangeljskega nauka med naši-mi pradedi, med katerimi je tako božja Previdnost pripravljala pot razodeti Resnici. Bolj in bolj je zo-

relo v narodu spoznanje, da nje-gova stara vera v vsakovrstne hogo-ve ne more biti prava. Saj bogovi vendar niso tako kot ljudje in jih ne more biti več, ampak mora biti le en sam, kakor uči nova vera o kate-ri so slišali. In ta nova vera uči, da je Bog skupni oče vseh narodov in vseh ljudi in da nima vsak narod svojega boga, ki naj bi se z naro-dom tudi boril proti narodovim so-vražnikom in proti bogu sovražnega naroda.

Narod, zdrav v svojem sreju, ki je zaničeval požrešnost in pohotnost, ki je gostoljubno stregel bratu, pot-niku in tujeu, se tudi ni bal zapove-di, katere je nova vera oznanja. Ni se bal prve zapovedi, ker je čutil nad seboj silo usode, katero mora voditi višja sila, torej božja roka; ni se bal četrte, ker je imel čut ple-menite hvalečnosti; tudi šeste zapo-vede se ni ustrašil. Saj je bilo že iz roda v rod zanje sveta postava poštenja in nedolžnosti, po kateri so fantje in možje smatrali za častno dolžnost, da varjejo svoje sestre in hčere in vse device pred vsako ne-poštljivostjo razbrdencev; nobena zapoved njim ni bila zoperna, vse pa so spoznali zares potrebne za zdravje naroda in urejeno življenje. Razu-meli so, da je nova vera zares božje razodetje, ki jo je treba spoznati.

Toda, ali ne bodo tuji, kateri to vero oznanjajo zahtevali v zameno za novi nauk tudi narodov svobo-do? Hoteli nas bodo potujčiti, tako so zaslužili starešine naših davnih prednikov. S križem nam bodo ne-mara naložili na rame tudi meč...

Tako je skozi pol stoletja visel narod v negotovosti, kako naj uredi to zadevo. Svoje severne sosede, Neme-ce, ki so že sprejeli novo vero, so mrzili, ker so spoznali, da so nasil-niki, katerih misijonarji sicer res oznanjajo nauk ljubezni; toda njihove oblasti skušajo podjarmiti svoje sosede...

Med tem je dozorel sklep morav-

skega kneza Rastislava, da hočejo poklicati učitelje nove vere iz Cari-grada, kjer je bilo v tistem času že znatno število slovanskih rodov sprejelo novo vero; in kateri bodo lahko našli učiteljev nove vere, ki bodo učili v lastnem jeziku.

Bilo je leta 862, ko so se oglasili pri carigradskem carju poslanci iz Morave in zaprosili za misijonarje in s tem korakom je bila postavlje-na odločitev za tisočletja. Božja Pre-vidnost je izbrala dva moža, že iz-vežbana v apostolskem delu, večša slovanskega jezika, sveta brata Ci-rila in Metoda, ki sta vzela v roke to veličastno nalogo s srecem dveh velikih in v znanju in v svetosti. Ni jima bilo mar truda in časa. Nju-na edina želja je bila, storiti vse mogoče, da bi v pravi obliki predložila nauk evangelija svojim novim vernikom, našim davnim prednikom.

Danes komaj moremo slutiti, kako silno delo sta opravila ta sveta moža že samo s tem, da sta zložila posebne pisnenke za slovanski jezik, da sta orestavila svete knjige na novi je-zik in da sta te knjige spisala. Takrat ni bilo tiska in tiskaren, takrat je bilo treba vse napraviti lastnoročno.

Pa to je bil šele mali del njune neprecenljive apostolske gorečnosti. Hujše ju je čakalo. To je bila dolga pot skozi dežele polne zverin in ro-barjev, neznanje kraje in ljudstva; in nato še premagati neznanje, s katerim jih je narod od začetka sprejemal.

Nista odnehala. Njuna ljubeznj-iva beseda, njuna prijazna obraza, ognjevit pridiga in dejanska lju-bezen, s katero sta svoj nauk potr-jevala, je odprla pot novima aposto-loma v vse kraje slovanskih naro-dov.

Kmalu pa je prišlo spet znova trp-ljenje, katero mora vsako božje delo vedno izpričevati, kajti že je Kristus trpel, mora tudi njegov apostol ta pečat na sebi nositi. Skozi trpljenje

in bridkost je šel Kristus v slavo, skozi trpujenje in preskušnje vodi pot apostola in tudi vsakega vred-nega kristjana, ki ve, da napulje sre-ča pripravljena šele v večnosti, če jo bomo s svojo zvestobo do Boga in vdanostjo v božjo voljo zaslužili.

Sveta brata Ciril in Metod sta kmalu zadela na politične sovražni-ke njunega dela in slovanskih narodov. Oblastnim Nemcem je bilo njuno apostolsko delo na potu in so ju začeli preganjati. Ta križev pot ju je spremljal vse do konca, toda vse preganjanje ni moglo vničiti njunega dela in bo ostalo do konca časov zapisana beseda evangeli-ja v slovanskih sreib, in bo ohran-jena do konca vekov zasluga teh svetih solunskih bratov, da sta ona-dva dala slovanskim narodom luč vere in temelj narodne kulture ter rešila slovanstvo srednje Evrope, da ni vtonilo v zmedo srednjeveških zapletkov.

Zato je njun spomin svet vsem Slovanom in tudi nam Slovencem.

Janez Hladnik

Cerkveni vestnik

5. julija je Cirilova nedelja.

Maša bo na Paternalu ob 10 uri (Av. del Campo 1653).

Pri sv. Rozi ob 12 uri za Leopolda Brundola.

Molitve na Paternalu ob 16 uri, nakar sledi čajanka in zabava.

12. julija maša na Avellanedi za Antona in Franciško Repič.

Molitve na Paternalu ob 17 uri.

Paternalna šagra

Sveta brata Ciril in Metod sta nam Slovencem velika svetnika bož-ja in apostola pa tudi velika narod-na dobrotnika. Če bi onadva ne postavila temelja slovanski kulturi, bi se naš narod prav gotovo vtopil v zgodovini brez sledu. Tako pa se je slovenska samobitnost odprla na

KNEZ SEREBRJANI

ROMAN IZ ČASOV IVANA GROZNEGA

Nadaljevanje 10

Sedaj je bila Onufrevna skoro sto let stara. Bila je zgrbljena v dve gubi; koža na njenem obrazu je bila tako zmrdana, da je bila podobna drevesni skorji, in kakor na stari skorji raste mah, tako so Onufrevni po bradi rastle koeine v sivih čopi-čih. Zob že davno ni več imela; zde-lo se je, da njene oči ne vidijo več; glava se ji je krčevito tresla.

Onufrevna se je s koščeno roko opirala ob palico. Dolgo je gledala Ivana, stiskajoč rumene ustnice, kakor bi nekaj žvečila ali mrmrala sama pri sebi.

„No,“ je rekla slednjič pestunja z zamolklim hripavim glasom, „moliš, batjuška, le moli, le, Ivan Vasiljevič! Dosti imaš še odmoliti! Če bi bili samo stari grehi na tvoji duši! Gospod je milostljiv, morda bi ti odpustil! Ampak pri tebi je vsak dan nov greh; včasih prideta na dan tudi po dva ali trije.“

„Dosti je tega, Onufrevna,“ je rekel ear vstajaje; „sama ne veš, kaj govoriš.“

„Ne yem, kaj govorim! Ali sem mar ob pamet ali kaj?“

In starki so se zasvetile ugasele oči.

„Kaj si zopet danes storil pri mi-zi? Zakaj si zastrupil bojarja? Ti si mislil, da tega ne vem! Kaj? Kaj mršiš obrvi? Le počakaj, da ti uda-ri zadnja ura, le počakaj! Že te te-že grehi kakor tisočkrat tisoč pu-dov; in potegnejo te na dno pekla! In hudiči priskočijo in te potegnejo na kavlje!“

In starka je pričela zopet srdito prežvekati.

Vneta molitev je navedla earja na pobožne misli. Razdražljiva domišljija mu je že parkrat postavila pred oči bodoče plačilo, toda silna volja je premagala strah pred posmrtnimi mukami. Ivan se je prepri-čeval, da vzbujta v njem ta strah in grizenje vesti sovražnik človeškega rodu, da bi maziljenca božjega zadr-žal od visokih ciljev njegovih. Zvi-jači satanovi se je ear upiral z mo-litvijo; toda večkrat je obnemogel pred silovitim naporom domišljije. Tedaj ga je zgrabil obup kakor z železnimi kremplji. Krivičnost nje-govih del se mu je pokazala v vsej

svoji nagoti in peklena brezdnost srašno zijala pred njim. Vendar to ni trajalo dolgo. Ivan se je kmaia vznevoljil nad svojo dušno slabostjo. Jezil se je sam nad seboj in nad duhom teme, in je zopet peklu na jezu in svoji vesti nakljub pričel de-lo velikega krvoprelitja in velikega potu in nikdar ni bila njegova krutost večja kakor po trenutnih ne-hotene oslabeledosti.

Sedaj ga je misel na peklu, oživ-ljena od bližajoče se nevihte in pre-roškega glasu Onufrevne, vsega pre-tresla z mrzličnim drgetom. Sedel je na posteljo. Zobje so mu zasklepe-tali.

„Kaj je s tabo, batjuška?“ je rekla Onufrevna in ublažila svoj glas; „kaj se godi s teboj? Kaj si zbolel ali kaj? Prav gotovo da si zbolel! Prestrašila sem te. Tako se pa le ni treba bati; potolaži se, batjuška! Čeprav so tvoji grehi veliki, vendar je milost božja še večja! Samo ske-saj se in zanaprej ne greši več. Saj molim tudi jaz zate, zate podnevi in ponoči; zdaj bom pa še bolj molila. Kaj bi govorila? Rajši sama ne pridem v nebo, kakor da bi tebe ne re-šila.“

Ivan je pogledal svojo dojiljo — videti je bilo, kakor da se smehlja; toda usmev je bil neprijazen na njenem resnem obrazu.

„Hvala ti, Onufrevna, hvala ti; mi je že bolje; idi z Bogom!“

„Saj to je tisto. Čim ti da človek upati, takoj te mine ves strah. Zdjaj bi me rad že kar ven pognal, češ, idi z Bogom. Le ne zanašaj se preveč na prizanesljivost božjo, batjuška. Samemu Bogu bo zmanjkalo potrpljenja zate. Zapusti te, le pazi se, satan pa se razveseli in hlasi! — pa bo v tebi! Na, vidiš ga, spet se treses! Ne škodovalo bi ti, ko bi popil sbiten (Vroča pijača z vodo, medom in dišavami). Popij sbiten, batjuška! Tudi tvoj oče je zvečer popil sbiten, Bog mu daje večni mir! In tudi tvoja mati, Bog daj mir njeni du-ši, je rada pila sbiten. S sbitinom so jo tudi otrovali, prekleti šujski!“

Zdajci je nekaj potrkalo na okno. Ivan Vasiljevič je vtrepetal.

Starka se je pokrivala s tresočo se roko.

„Glej,“ je rekla, „dež se je vili! Bliskati se pričinja! In treska tudi, batjuška, — usmili se nas Gospod!“

Nevihta je besnela čezdalje huje, bliskalo se je neprestano in venomer treskalo.

Ob vsakem gromu je Ivan vtzre-

petal.

„Vidiš, kako te mraz trese, batjuška! Počakaj nekoliko, dam ti zavrti sbiten!“

„Ni treba, Onufrevna, zdrav sem.“

„Zdrav! Saj si ves zelen! Legel bi na posteljo in se pokrili z odejo. In kakšno posteljo imaš! Gole deske. Da se ti le ljubi! To naj bo carsko ležišče? To je za menih, ti pa vendar nisi menih!“

Ivan ni odgovoril. Nečemu je prisluškoval.

„Onufrevna!“ je rekel naenkrat prestrašeno; „kdo hodi tam po veži? Korake slišim.“

„Kristus Gospod s teboj, batjuška! Kdo bo sedaj hodil po veži! Zdelo se ti je.“

„Nekdo gre sem! Sem gre! Po-glej, poglej, Onufrevna!“

Starka je odprla vrata. Hladen veter je zapihal v sobo. Za vrati se je pokazal Maljuta.

„Kdo je?“ je vprašal ear in planil pokoni.

„E, tvoj rdeči pes je, batjuška!“ je odgovorila dojilja, jezno gledajoč Maljuto. „Griška Skuratov; glej, kako te je prestrašil, prekletec!“

„Lukjanovič!“ je rekel ear, vesel prihoda svojega ljubljence; „dobrodošel, odkod prihajaš?“

„Iz zaporov, gosudar. Bil sem pri mučenju, ključce sem prinesel!“ — Maljuta se je nizko priklonil earju in postrani pogledal dojiljo.

„Ključce!“ je zagodrnjala starka; „ali te ondo pekli z razbeljeni-mi ključci na onem svetu, ti satan, ti! Bog ve, da si satan! In tudi obraz imaš satanski! Tebi ne sme prizane-sti večni ogenj, če le komu ne! Žareče ponve boš lizal, Griška, za vsa svoja obrekovanja! V smoli se boš kuhal, prekletec, zapomni si moje besede!“

Blisk je razsvetlil strašno starko; s povzdignjeno palico in bliskajoči-mi očmi je bila res starka.

Sam Maljuta se je malo ustrašil, toda Ivana je ojunačila ljubljenceva prisotnost.

„Ne poslušaj je, Lukjanovič,“ je rekel; „veš, kaj ti je storiti in ne poslušaj babjih govorice. Ti pa idi, stara norica, in naju pusti sama!“

„Stara norica?“ je ponovila; „jaz sem stara norica? Oba se me bosta spominjala na onem svetu, oba! Vsi tvoji petolizeci, Vanja, do-be svoje plačilo, dobe ga še na tem svetu, — vsi, Gražni, Basmanov in Vjazemski; vsak dobi po svoji za-

slugi; a ta,“ — je nadaljevala, s palico kažoč na Maljuto, — „ta ne dobi svojega plačila, z njegova dela ni muk na svetu; njegova muke so na dnu pekla; tam ima že pri-pravljeno mesto; hudiči ga že čakajo in se vsele! In tudi zate je tam mesto, Vanja, veliko in toplo!“

Starka je odšla iz sobe, drsajoč z nogami in udarjajoč s kljukasto palico.

Ivan je bil bleđ. Maljuta ni zinil besedice. Molk je trajal precej dolgo.

„Kako je torej, Lukjanovič,“ je slednjič rekel ear; „ali so Količevi priznali?“

„Ne še, gosudar! A priznajo go-tovo, meni se ne izmuznejo!“

Ivan je pričel izpraševati podrobno o preiskavi. Razgovor o Količevih je dal njegovim mislim drugo smer.

Zdelo se mu je, da bi lahko zas-pal. Poslal je Maljuto proč, legel na posteljo in zaspal.

Zbudil se je, kakor bi ga bil na-enkrat nekdo sunil.

Barvaste svetiljke so slabo raz-svetljevale sobo. Mesečina je prodirala skozi nizko okno ter se igrala po poslikanih pečnicah. Za pečjo je bilo slišati evrčka. Nekje je miš glodal les.

Sredi te tišine je postalo Ivana Vasiljeviča zopet groza. Naenkrat se mu je zdelo, da se je dvignila deska iz tal in da gleda izpod deske zastrupljeni bojar.

Take prikazni je imel Ivan večkrat. Pripisoval jih je prevaram pekla. Da bi pregnal prikazen, se je pokrival.

A prikazen ni izginila, kakor se je to dogajalo prej. Mrtvi bojar ga je še vedno gledal izpod čela. Starčeve oči so bile prav tako izbuljene, obraz takisto sivkast kakor pri obe-du, ko je izpil poslano mu čašo.

„Že zopet izkušnjava!“ je pomislil ear; „toda ne vdam se sata-novim zvijačam, zlomim vragove na-kane. Naj vstane Bog in razpre naj se sovražniki njegov!“

Mrtvec se je počasi dvigal izpod tal in se bližal Ivanu.

Car je hotel zakričati, a ni mogel. Strašno mu je zvenelo po uše-sih.

„Pozdravljen, Ivan!“ je rekel vo-tel nečloveški glas; „klanjam se ti, ki si me umoril po nedolžnem!“

Te besede so se odzvale v najglob-lji notranjosti Ivanove duše. Sam ni vedel, ali jih sliši od prikazni ali

pa se je njegova misel izrazila v uše-su s slišnim zvokom.

A glej, odprla se je druga deska iz tal in izpod nje se je pokazal obraz okolničjega Danila Adaševa, ki ga je Ivan obsodil na smrt pred štirimi leti.

Tudi Adašev se je dvignil izpod tal, se poklonil earju in rekel:

„Pozdravljen, Ivan! Klanjam se ti, ki si me dal umoriti po nedolž-nem!“

Za Adaševim se je prikazal bo-jarka Marija, ki je bila usmrčena z otroki vred. Dvignila se je izpod tal s svojimi petimi sinovi. Vsi so se poklonili earju in vsak je rekel:

„Pozdravljen, Ivan! Klanjam se ti!“

Potem se je prikazal knez Kur-ljatev, knez Obolenski, Nikita Se-remetjev in drugi, ki jih je Ivan dal usmrčiti in ki jih je usmrtil sam.

Soba se je polnila z mrtveci. Vsi so se nizko klanjali, vsi so govorili:

„Pozdravljen, pozdravljen, Ivan! Klanjamo se ti!“

Glej, dvignili so se menihi, starci, nune, vsi v črnih kutah, vsi bleđi, krvavi.

Glej, prikazali so se vojščaki, ki so bili z Ivanom pod Kazanjo.

Imeli so po telesih strašne rane, ki pa jih niso dobili v boju, marveč ki jih jim je zadal krvnik.

Prikazale so se devojke v raz-trganih oblekah in mlade žene z do-jenčki pri prsih. Deča je iztegovala proti Ivanu krvave ročice in jee-ljala:

„Pozdravljen, pozdravljen, Ivan, ki si nas umoril po nedolžnem!“

Soba se je bolj in bolj polnila s strahovi. Car že ni več mogel ločiti resničnega od prikazni.

Besede prikazni so se ponavljale v stoternem odmevu. Istočasno so se glasile molitve za umirajoče in petje pri črni maši prav nad ušesi Ivanovi-mi. Od groze so se mu ježili lasje.

„V imenu živega Boga!“ je spre-govoril „ako ste vragovi, poslani od nečiste sile, — izgirite! Ako ste res duše onih, ki sem jih kaznoval, — počakajte strašne sodbe božje! Go-spod bo razsodil med nami!“

Mrtveci so zatulili in so zakro-žili okrog Ivana kakor jesenski listi, ki jih žene vihar. Zadušno petje se je oglasilo še bolj žalostno; dež je zopet udarjal ob okno in sredi tulje-nja vetra se je earju zazdelo kakor da sliši glas trobente in glas, ki kli-če:

SLOVENSKI LIST

List izdajata "SLOVENSKI DOM" in KONSORCIJ

cirilmetodijski kulturni slovenski temelj in je tako naš narod dočkal časov novejšje prosvetljenosti, ko je narod sam lahko nastopil v obrambo svojih pravic. Človek strmi, ko bere ognjevit zagovor, katere sta imela ta sveta moža pred svetnimi in cerkvenimi oblastmi, ko sta branila slovenski obredni jezik in dokazovala, da smo tudi Slovani božji narod in da imamo tudi mi pravico, da Boga v lastnem jeziku častimo.

Zato je praznik teh dveh svetih mož za Slovence simbol naše ljubezni do našega naroda in ste zato pozvani vsi, da prihitite ta dan k našim slovesnostim na Paternalu.

Popoldne se vrši ta dan tudi zunanja slovesnost s čajanko in zabavno prireditvijo, na kar ste vsi prijatelji slovenske službe božje na Paternalu povabljeni. Naše gospodinje in dekleta so poskrbele za polne mize; fantje in možje hoste storili tudi nekaj, da bo s čim čaju dati dober okus, vsi pa povabite tudi svoje prijatelje in znance, da prihitite in se povešete z nami.

Veseljete se male in za velike. Zato le pripeljite tudi svoje male s seboj.

Janez Illadnik

PRISPEVAJTE ZA TISKOVNI SKLAD "SLOVENSKEGA LISTA"!
NAŠE GLASILO JE KORISTNO IN POTREBNO ZA VSAKEGA NAŠEGA ČLOVEKA!

ZENITBENA PONUDBA

Želim poročiti Slovenko, staro do 35 let, ki bi imela veselje do kmetije v Chaco.

Resno ponudbo s sliko na: Slovenski list, "Chacra", Corrientes 3114, Buenos Aires.

Tajnost zagotovljena!

Osrednja Istra v XVII. stoletju in pozneje

Odkar je "grofija Istra", ki je obsegala sedanjo sredino dežele od St. Lovreca ob Limu pa do Raše in Učke, pripadla avstrijskim vojvodom (1274), so jo ti navadno dajali v najem ali zastavo raznim plemiškim rodbinam. Že vojvoda Leopold III. je grofijo prepustil, kmalu potem, ko jo je pridobil, gospodom Devskim za 14.000 goldinarjev. Ko so Devinci kmalu potem izumrli, so jo dobili njihovi nasledniki Walsee za 13.000 cekinov. Pozneje so prišli na enak način v njeno posest Ravbarji, bogati Moškoni in Hodiščani. Nato jo je imel v najemu italijanski plemič Bernard Barbo, gospod na Kožljaku in Pasu, za 17.500 gld., potem l. 1611. knez Ulrik Eggenberg.

Grofija istrska je bila zelo rodovitna. Valvasor pravi o njej: "Vino-gradi rode najfinejša rdeča in bela vina, zemlja donša najboljšje žito, oljke se cede dobrega olja. Tudi se nahajajo tukaj rastline in sadeži, s katerimi se sicer ponaša le Italija. Perutnistvo je najti v velikih množinah." Domačega slovensko-hrvaškega ljudstva pogoste spremembe deželnih gospodarjev niso skoraj nič zadele. Živelo je po svojih starih običajih v župah, ki so imele precej veliko samoupravo. Poleg župana, ki jim je načeloval, je bila "dvanajstija" (banka), ki je imela svoje posvete ob kameniti mizi pod vaško lipo ali kopriveam, v večjih krajih, trgih ali mestih tudi pod občinsko lopo (loggia). "Dvanajstija" je tudi sodila o manjških prestopkih in kaznovala s klado, trlico ali "berlino" (sramotnim odrom). Valvasor nam o istrskih županih poroča tako-

le: "Vsako mesto in vsak trg v pazinski grofiji ima svojega župana, ki je hkratu sodnik, in dvanajst prisednikov, ki se po domače imenujejo "sodeci". Ti imajo oblast razsojevati male preporne stvari. Njih volitev se vrši na poseben način. Na praznik sv. Jurja se zbera v lopi, ki je prizidana občinski hiši in postavljena na javnem trgu, župan, dvanajster prisedniki in drugi meščani ter kmetje, ki pripadajo mestu ali trgu, lopa (loggia) je odprta, precej podobna dvoranji ali galeriji in ima na sredi kamenito mizo. Ko se prične volitev, gre eden prisednikov s palico in nožem okoli ter vsakega vpraša, koga izmed dvanajstih hoče imeti za župana. Ko odgovori zarezje njegove glave na palico in nadaljuje svoj posel. Kdor ima slednji največ glasov, tisti je župan in vrhovni sodec". Valvasorjevo poročilo nam priča, da so se v Istri še v 17. stol. župe vladale in upravljale po staroslovenski navadi in je imel tudi rovaš (štetje glasov na palici) še važno vlogo.

Tudi v 17. stol. je grofija večkrat menjala svoje gospodarje. Ko je bil cesar Ferdinand III. za tridesetletne vojne v hudi denarni zadregi, jo je zastavil l. 1644. beneškima trgovcema Antonu in Jeronimu Flanginiju za 350.000 gld. posojila. Pod Leopoldom pa je pridobil njegov mogočni minister grof Ivan Ferdinand Porcia s tem, da leta 1660 vrnil trgovcema omenjeno svoto. Cesar jo je zato podaril njegovi rodbini, katero je za to zaslugo povzdignil v knežji stan. Tedaj je bilo določeno naj bo Istra neodvisna od Kranjske, in ne bo dolžna plačevati kranjskih deželnih dolič. Kranjski deželni stanovi pa so si prizadevali, naj bi jim Porcia odstopil pazinsko grofijo za 550.000 gld., in res je to storil

Ferdinandov sin knez Franc Porcia l. 1665. Stanovi so kmalu potem grofijo prodali za isto svoto knezu Ivanu Vajkardu Auerspergu in sicer s pogojem naj se smatra enako drugim gospostvom na Kranjskem, naj je podvržena vsem rednim in izrednim nakladama, ki jih nalagajo deželni stanovi, ne glede na izjeme, ki so jih bili avstrijski vladarji še pred kratkim dovolili Istranom. Za civilno sodstvo naj bo prizvano sodišče v Ljubljani, v kriminalnih prestopkih ali zločinah pa naj imajo Turjaški popolno oblast. Turjaški so prodali Istro l. 1701. nadvojvodski komori v Gradcu, ki jo je l. 1708. obenem s Sacerbom in Podgradom odstopila tajnemu svetovalcu Herkulu Turinettiju de Prié v zameno za Medjimurje in Čakovec. Od nje ga jo je l. 1766. dobil markiz Anton Montecuccoli za 240.000 gld. Pri od-

vezi zemljišč l. 1848. so dobili Montecuccoli isto svoto kot odkupnine in pridržali vrhu tega še velikanski grad v Pazinu.

Iz tega kratkega zgodovinskega pregleda vidimo, da je avstrijska Istra, ki je veljala za del Kranjske, pogosto menjavala svoje gospodarje in bila v 17. stol. enako Gradiški v rokah mogočnih avstrijskih ministrov, ki so pa dobivali iz grofije le dohodke, za drugo se pa niso brigali prav nič ter jo, v premnogih slučajih niti poznali niso.

Spomin na dom

Kje tužne misli se mude, se sree bo vtopilo v holi silni hrepeneč, kje najde tolažilo

Kje mili dom pustila sem, kje starše, brata in sestrice? Ko hrepeneč za srečo sem selila se z vasice.

In lipa stara nad vasjo; je li še kaj zelena? Ko dekle mlada sem pod njo, sanjave pesmi pela.

In bori kraški ste li še ponosni in zeleni? ki nekaj v tihem ozračju ste skrivnostno pesem šusteli.

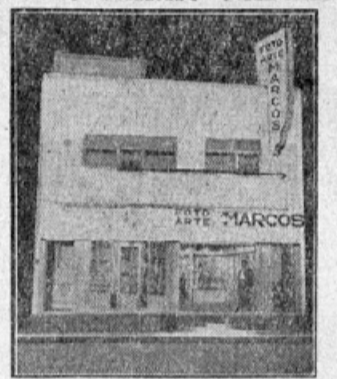
Saj danes sovrag se črni tam, kot smrt okoli plazi; sejoč nesrečo, grozo, strah, žanjoeč upor sovražni.

A jaz v tujini tu ječim pod težo trudnih misli; pomoči ti zaman želim, ko kličeš dom me v sili.

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3-6, lepo sliko v barvah. Odperto tudi ob nedeljah.

Atelie MARKO RADALJ

Facundo Quiroga 1325 U. T. 22 - 8327 DOCK SUD

"Ivane! Ivane! K sodbi, k sodbi!"

Car je na glas zakričal. Služabniki so prititili iz sosednjih sob k njemu v spalnico.

"Vstanite!" je zakričal car. "Kdo bo sedaj spal! Prišel je sodni dan, poslednja ura! Vsi v cerkev! Vsi za mon!"

Dvorni slugi so jeli tekati sem ter tja. Oglasil se je zvon. Opričniki, ki so bili pravkar zaspali, so zaslišali znano jim zvonjenje, planili z ležišč in se v naglici oblačili.

Mnogo opričnikov je še pirovalo pri Vjazemskem. Sedeli so pri čašah in peli fantovske pesmi. Ko so zaslišali zvonjenje, so planili pokonec in oblekli črne kute preko bogatih kaftanov, glave pa so si pokrili z visokimi kapuceami.

Zavrelo je po vsej Slobodi. Cerkev Matere božje je bila žarko razsvetljena. Razburjeni prebivalci so vrel k vratom in so ugledali množico luči, ki so po palači blodile od sobe do sobe. Potem so se strnile luči v verigo in sprevod se je vil v dolgi kači po zunanjih hodnikih, ki so vezali palačo s hišo božjo.

Vsi opričniki, ki so bili vsi enako oblečeni v črne halje in visoke kapuce, so nosili smolnate plamenice. Njih svit se je čarobno odbijal na rezljanih stebrih in na okraških zidov. Veter je dvigal kute; mesečna svetloba in luč plamenic sta se odbijali od zlata, biserov in dragih kamenov.

Spredaj je stopal car po meniško oblečen; bil se ob prsi in klical glasno ihto:

"Bog, usmili se me, grešnika! Usmili se me, psa smrdljivega! Usmili se bedne glave moje! Daj pokoj dušam, ki sem jih po nedolžnem pogubil!"

Pred cerkvenimi vrati je car omedlel.

Plamenice so osvetlile starko, ki je sedela na stopnicah. Iztegnila je k carju tresoč se roko:

"Vstani, batjuška!" je rekla Onufreva; "pomagala ti bom. Že dolgo te čakam. Pojdiva, Vanja, v cerkev, da skupaj pomoliva!"

Dva opričnika sta dvignila carja. Vstopil je v cerkev.

Novi sprevodi opričnikov v črnih kutah in visokih kapuceah so hiteli s prižganimi plamenicami po ulicah.

Cerkvena vrata so požirala vedno nove in nove opričnike in velikanski obrabi svetnikov so nejevoljno gledali vanje z visokih cerkvenih sten in kupol.

Sredi doslej molčeče noči se je oglasilo petje nekaj sto glasov in daleč je bilo slišati zvonjenje in za-tegnjeno petje psalmov.

Jetniki po zaporih so planili z verigami rožljaje pokonci in poslušali.

"Car služi rano mašo!" so rekli sami pri sebi. "Bog, omečaj mu srce, navdaj za milostjo njegovo dušo."

Majhni otroci, ki so spali v slobodskih domovih pri svojih materah, so se prebudili in pričeli plakati.

Marsikatera mati dolgo ni mogla upokojiti svojega deteta.

"Molči!" mu je rekla nazadnje; "molči, da te ne sliši Maljuta!"

In ob imenu Maljute je dete nehala plakati; strahoma se je stisnilo k materi in sredi nočne tihote so se zopet razlegali samo psalmi opričnikov in neprestano zvonjenje zvonov.

12. Obrekovanje.

Solnce je izšlo, a za Maljuto ni prišlo veselo jutro. Ko se je vrnil domov, ni našel svojega sina in je uganil, da je Maksim za vedno zapustil Slobodo. Grigorij Lukjanovič je bil silno razjarjen. Na vse strani je poslal zasledovalce. Hlapec, ki so zaspali Maksimov odhod, je velel takoj vreči v ječo.

Z namršenimi obrvmi in stisnjenimi zobmi je jahal po ulici in premišljeval: ali naj naznani carju Maksimov pobeg ali naj mu ga utaji.

Konjsko peketanje in vesel razgovor se je oglasil za njim. Maljuta se je ozrl. Carjevič se je vračal z Basmanovim in s tolpo mladih junakov z jutranjega sprehoda. Dež je namočil mehko zemljo, konji so se udirali v blato do gležnjev. Opazivši Maljuto, je carjevič pogljal svojega konja v skok in z blatom oškropil Grigorija Lukjanoviča.

"Klanjam se ti do tal, bojar Maljuta," je rekel carjevič, ustavljaje konja. "Pravkar smo srečali tvoje zasledovalce. Brzkone je Maksimu bridka pela, da je pobegnil od tebe. Ali pa si ga morda sam poslal v Moskvo po bojarsko čapko, pa si se potem premislil?"

In carjevič se je zasmejal.

Maljuta je po običaju stopil s konja. Stojče tu z odkrito glavo, si je s celo dlanja brisal blato z obraza. Videti je bilo, kakor bi njegovi strupeni pogledi hoteli prebosti carjeviča.

"Kaj si neki briše blato?" je omenil Basmanov, hote se prikupiti carjeviču. "Pri kom drugem bi človek še razumel, na njem ga pa še opaziš ne!"

Basmanov je govoril polglasno, a Skuratov ga je slišal. Ko je vsa družba, smejoč se in razgovorjajoč, odhajala za carjevičem, si je nadel čapko, sedel zopet na konja in odjahal korakoma proti dvoru.

"Dobro!" je mislil sam pri sebi; "le počakajte, gospodje, le počakajte!" Inobledele ustnice so se skrivile v usmev in v njegovem sreju, razdraženem že od sinovega bega, je polagoma dozorevala nada na maševanje nad nepredvidnimi žaljivci.

Ko je Maljuta prišel v grad, je sedel Ivan Vasiljevič sam v svoji sobi. Obličje mu je bilo blede, oči so mu gorele. Črno kuto je bil zamenjal za rumeno sukunjico, ki je bila prešita s trakovi in podšita z medrini volnenim blagom. Osem svilenih pentelj z dolgimi trepei je viselo ob razporku. Carska palica in klobuk sta ležala pred njim na mizi. Nočne prikazni, neprestane molitve, pomankanje spanja, vse to ni oslabilo Ivanovih moči, ampak ga je dovedlo do silne razdražljivosti.

Vse, kar je bil videl ponoči, se mu je zopet predstavilo kot satanova prevara. Carja je bilo sram svojega strahu.

"Sovražnik imena Kristovega" — si je mislil — "se mi kljubovalno ustavlja in pomaga mojim škodljivcem. Pokažem mu, da ni naletel na slabega bora."

In car se je odločil, da bo kot prej kaznoval izdajalce in izročal smrti svoje škodljivce, pa naj bi jih bilo na tisoče.

In pričel je v mislih razgledovati svoje podanike in iskati med njimi izdajalce.

Vsak pogled, vsaka kretnja se mu je zdela sedaj sumljiva. Spomnil se je raznih besed svojih najbližjih in iskal v teh besedah ključne zarot. Niti sorodniki niso ušli njegovemu sumnjičenju.

Maljuta ga je našel v stanju, ki

je bilo podobno vročnim blodnjam.

"Gosudar", je rekel po kratkem molku Grigorij Lukjanovič, "ukazal si, naj mučim Količeve zaradi novih izdajalcev. Le zanesi se name. Z mučenjem prisilim Količeve, da bodo vse povedali. Samo ene stvari ne morem izsiliti iz njih: imena največjega sovražnika tvojega ne morem izsiliti iz njih!"

Car je strmeč gledal svojega ljubljence.

Maljuti je sijalo nekaj nenavdnege iz oči.

"Ta zadeva je namreč taka, gosudar", je nadaljeval Skuratov, in glas se mu je izpremenil, "da oči sicer vdijo, uho sliši, jezik pa se ne obrne, da bi povedal..."

Car ga je gledal z vprašujočim pogledom.

"Glej, gosudar, kaznoval si že prilično mnogo zloincev, izdaja pa še vedno ni zamrla v Rusiji. In če jih kaznuješ še toliko ali pa desetkrat toliko, vendar ne zatreš izdaje!"

Car je poslušal in ni razumel.

"Zato, gosudar, ne zatreš izdaje, ker ji sekaš veje in grče, deblo s korenino pa stoji zdravo!"

Car še vedno ni razumel, toda poslušal je z rastočo radovednostjo.

"Vidiš, gosudar, kako naj ti to povem? Glej, na primer, spomni se, kako si ležal na smrt bolan — daj ti Bog mnogo let zdravemu vladati — in so bojarji zoper tebe, siromaka, napravili zaroto. Takrat so imeli za sabo tvojega starejšega brata Vladimirja Andrejiča."

"A!" je pomislil car; "to so torej pomenjale moje nočne prikazni! Sovražnik je hotel omračiti moj razum, da bi se bal prekrižati načrte svojega brata. A temu ne bo tako. Niti bratu ne prizanesem!"

"Govori," je rekel in se grozno obrnil k Maljuti, "govori, kaj več o Vladimiru Andrejiču?"

"Ne, gosudar, moje besede se zdaj ne tičejo Vladimirja Andrejiča. O njem si tega ne mislim več, da bi hotel kaj započeti zoper tebe. Tudi bojarji ne mislijo več nanj. Že davno je prenehal podkopavati prestol pod tabo. Moje besede se ne tičejo njega."

"Koga pa potem?" je čudeč se vrašal car in črte njegovega obraza so mrzlično zadrgetale.

"Vidiš, gosudar: Vladimir An-

drejič si je premislil buniti državo, toda bojarji si niso premislili. Ti nimajo slabih glasov: češ, če se nam ni posrečilo, posaditi Vladimirja Andrejiča na prestol, potem posadimo..."

Maljuta se je zmedel.

"Koga?" je vprašal car in njegove oči so zagorele.

Maljuta je pozelenel.

"Gosudar! Vsega ni mogoče povedati. Človek našega stanu si lahko kaj misli, ugiba, ampak jezik mora držati za zobmi."

"Koga?" je ponovil Ivan, vstajaje s stola.

Maljuta je odlašal z odgovorom.

Car ga je zgrabil z obema rokama za vrat, obrnil njegovo obličje proti svojemu in se vsesal vanj z očmi.

Noge so se šibile pod Maljuto.

"Gosudar", je rekel polglasno, "ne srdi se nanj, saj si ni sam tega izmislil."

"Govori!" je rekel Ivan s hripavim glasom in silneje stisnil Maljuto vrat.

"Niti na misel bi mu ne bilo prišlo kaj takega", je nadaljeval Maljuta in se skuša izogniti carjevemu pogledu, "gotovo so ga zapeljali. Kdor mu je najbližji, tisti ga je pa zapeljal. On grešni človek, pa si je mislil: malo pozneje ali malo prej, konec bo isti."

Carju se je pričelo dozdevati. Prebledel je še bolj. Prsti so mu odnehali in izpustili Maljutin vrat.

Maljuta si je opomogel. Spoznal je, da je prišel čas za odločilni udarec.

"Gosudar!" je rekel naenkrat rezko; "ne išči izdaje daleč. Tvoj sovražnik ti sedi nasproti, pije s teboj iz iste kuje, je s tabo iz iste skledice, nosi obleko istega dela."

Skuratov je umolknil in si je poln pričakovanja končno drznil upreti v carja svoje krvave oči.

Tudi car je umolknil. Roke so mu omahule. Slednjič je razumel Maljuto.

V tem hipu so se na dvorišču oglasili veseli glasovi.

Ze takrat, ko se je pričel razgovor med carjem in Skuratovim, je prijahal carjevič s svojimi prijatelji na dvorišče, kjer so ga čakali trgovci, ki so bili prišli iz Moskve s kruhom in soljo in s pokloni.

(Nadaljevanje)